

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

סיכום דיון

מסמך זה מהווה את תמצית הדיונים של "פורום שווי הוגן" מתוך מטרה לשתף את הקהל הרחב בעיקרי הדברים. בקריאת המסמך יש להביא בחשבון שמדובר בתמצית הדיון ולא בפרוטוקול מלא. בהתאם למדיניות הפורום, הדברים מובאים שלא בהכרח בציון שמות כל הדוברים. יודגש כי הדברים מייצגים את עמדותיהם האישיות והמקצועיות של חברי הפורום ואינם מייצגים בהכרח את העמדות הרשמיות של הגופים אליהם הם משתייכים.

תאריך המפגש: 08.02.2021

נושא המפגש: "מיסוי לוקאלי של גופים רב לאומיים: עקרונות הקצאת נכסים לא מוחשיים ורווחים".

חומר רקע למפגש: [לחומר הרקע](#), [למצגת רשות המיסים](#), [לנספח פרויקט ה BEPS](#)

רשימת הנוכחים בדיון המקוון: [לרשימת המשתתפים - לחץ כאן](#)

צוות מקצועי: מיכל ברק, ניב אלמוג, עדן בוכריס, יואב אטיאס

שלומי שוב

בוקר טוב, אנחנו עוסקים היום במיסוי לוקאלי של חברות רב לאומיות – נושא בעל חשיבות רבה לכלכלת ישראל וקשור בליבה שלו לקונספט של שווי הוגן – בהיבטים של הקצאת פעילויות ורווחים, זיהוי נכסים לא מוחשיים ותמחור שלהם. קיימת ביקורת רבה בציבור וזה משהו כלל עולמי על כך שהחברות הבינלאומיות לא משלמות מיסים מקומיים באמצעות יצירת קונסטרוקציות משפטיות ומקלטי מס ואנחנו בין היתר נעסוק היום בשאלה היום עד כמה הביקורת הציבורית הזאת באמת מוצדקת? אין ספק שהדברים האלה מקבלים משנה תוקף בישראל לאור עוצמות הידע ויכולות הפיתוח שיש לנו כאן – באופן יחסי כמובן למשק.

בגדול יש כאן שני מישורים עיקריים של דילמות מס – מישור אחד, שמה לעשות פחות תלוי בנו, והוא מיסוי "כלכלה דיגיטלית" – כלומר האם וכיצד חברות דיגיטליות כמו גוגל, טוויטר ופייסבוק נדרשות לשלם מיסים בישראל? המישור השני הוא מיסוי מרכזי הפיתוח בישראל – מישור זה כבר יותר תלוי בנו, אבל לכן יש לו גם השלכות כבדות מבחינת התעסוקה בישראל שמבוססת במידה רבה על ההיי טק – מאחר והוא משפיע על המוטיבציה של חברות הטכנולוגיה הבינלאומיות להמשיך ולהחזיק את הפעילות הזאת כאן.

המשותף לשני המישורים הוא מגמת מעבר, מהתפיסה המסורתית של מחירי העברה שהיא התמקדות בנטרול היחסים המיוחדים בין צדדים קשורים – כלומר חתירה להשגת "תנאי שוק" על בסיס נוכחות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

פיזית לגישה חדשנית של הקצאת רווחים על בסיס ייחוס כלכלי רעיוני של נכסים בלתי מוחשיים לוקאליים שאינו תואם בהכרח את הבעלות המשפטית – ואפילו בעולם הולכים כאן צעד דרמטי קדימה עם קונספט שרשרת הערך ומייחסים את הנכסים הבלתי מוחשיים הקשורים ללקוחות למיקומם הרעיוני הגיאוגרפי ולא בהכרח למיקום הבעלות עליהם. לא טריוויאלי.

שימו לב שבישראל באופן ייחודי – שני המישורים שהם לכאורה שונים מבחינה מיסוית דווקא פועלים יחד ומתמזגים במידה מסוימת, מכיוון שמצד אחד יש כאן נפח פעילות דיגיטלית משמעותי של החברות הבינלאומיות ומצד שני החברות הדיגיטליות הבינלאומיות הגדולות - כמו גוגל ופייסבוק בוחרות לקיים פה פעילויות מו"פ נרחבות במקביל לפעילות המכירות שלהן - מה שמגדיל את חשיבות הסדרת הפעילות שלהן בישראל, והופך את הדיון שלנו היום לאקטואלי ביותר ועוד יותר מעניין.

לגבי המישור הראשון של הכלכלה הדיגיטלית, רשות המיסים פרסמה ב-2016 חוזר תקדימי יחסית שהחידוש העיקרי שלו הוא עניין "הנוכחות הדיגיטלית", כלומר גם בהיעדר נוכחות פיזית או כאשר יש נוכחות פיזית זניחה – עשויים לראות את הגוף הזר כמי שיש לו "מוסד קבע" בישראל ולכן חייב במס אם יש לו "נוכחות דיגיטלית" משמעותית. כדי להתחדד קחו למשל גוף אינטרנטי בינלאומי כמו רשת חברתית עם נוכחות פיזית זניחה בישראל, אך פונה לקהל יעד ישראלי (ואולי האתר גם בעברית, ואפשר לשלם בשקלים ובכרטיס אשראי ישראלי וכו') – אם בעבר התפיסה הייתה שאי אפשר לחייבו במס בישראל, היום זה כבר נתונה לשאלה.

כאמור מדובר בחוזר תקדימי, אבל ממה שאני מבין לא בטוח עד כמה החוזר הזה באמת מיושם בשטח – ואין מה לעשות במישור זה אנחנו תלויים בעיקר בהתפתחויות בזירה הבינלאומית ויש כאלה בהחלט - תיארונו בחומר הרקע את דוח ה- (Base Erosion and Profit Shifting) BEPS שפורסם על ידי פורום ה-G20 בשיתוף עם ה-OECD ומבוסס על העיקרון שהרווח והמס בגינו צריכים להיות משויכים למקום שבו נוצר הערך. החוזר הישראלי הוא די חלוצי כי יצא ממש בסמוך לאחר פרסום ה-BEPS ולפני שהמדינות האחרות פעלו בנושא. באוקטובר 2020 פרויקט ה-BEPS עבר שלב משמעותי קדימה כאשר ה-OECD פרסם את Pillar 1 ו-Pillar 2 שנמצאים כעת ממה אני מבין בשלב אחרון של שימועים.

Pillar1 מדבר על קיומה של זכות מיסוי למדינות בהן נמצאים המשתמשים של הגופים הרב-לאומיים גם אם לאותם גופים אין נוכחות פיזית באותן מדינות וזאת מהפכה של ממש. תחשבו על חברות גיימינג, רשתות חברתיות, חנויות דיגיטליות ומנועי חיפוש. כלומר, התבססות במידה רבה על כמות המשתמשים המקומית - כאשר מדובר על איזה שהוא מרכיב "פיצוי" בגין השיווק וההפצה המקומי – זאת מהפכה כי כאמור עד כה הגישה המסורתית של עולם המיסוי הבינלאומי היתה שנדרשת נוכחות פיזית במדינת היעד.

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

זה אמנם לא בדיוק אותו דבר, אבל לא ניתן להתעלם מההתפתחות המעניינת בכך שאמזון התחילה לאחרונה לשלם מע"מ בישראל – אז זה נכון שהיבטי מע"מ יכולים להיות לעיתים רחבים יותר כי זאת "מטרייה" שונה, אבל אין ספק שהחברות הבינלאומיות שעוסקות בסחר או בשירותים בהחלט עשויות להיות מטרה לשומות מס בהיבט של הכלכלה הדיגיטלית – מה גם שלחלקן יש בארץ נוכחות כלשהי. Pillar 2 מנסה לקבוע שיעור מס מינימלי ואחיד לגופים רב-לאומיים בעלי הכנסות של מעל 750 מיליון אירו כאשר מדובר על שיעור מס שיהיה ככל הנראה בין 10-15%. אגב, שימו לב שזה יכול ליצור בעיות מול חוקי עידוד בישראל – כמו למשל במקרה של אינטל שמשלמת בישראל שיעורי מס נמוכים מכך..

במישור השני של מיסוי מרכזי הפיתוח בישראל עולה השאלה מה באמת מהות פעילותם – כלומר מיקום הפונקציות, הנכסים והסיכונים (מה שנקרא ניתוח FAR) ובאילו מקרים הם באמת מספקים רק שירותים בנוסח "קוסט פלוס" ואז ימשיך המצב הדברים הקיים של מיסוי פשוט לפי מחירי ההעברה אלו. לעניין זה יש לציין כי ה-OECD פיתח מבחנים מפורטים ומדויקים יותר המכוונים בעיקר לנכסים בלתי מוחשיים וזה במסגרת פונקציות ה-DEMPE ((Development, Enhancement, Maintenance, Protection and Exploitation)).

הרציונל מנקודת הראות של רשות המיסים הוא לזהות את המקרים שבהם "המוח" נמצא בישראל - ולכן יש לייחס לו חלק מרווחי הקונצרן הבינלאומי. כפועל יוצא, לפחות בחלק מהמקרים יתכן ויהיה זה נכון לייחס נכסים לא מוחשיים על בסיס ניתוח כלכלי של שרשרת הערך ועל בסיס לבצע הקצאת רווחים – הנכסים הבלתי מוחשיים יכולים להיות נכסים טכנולוגיים כמו פטנטים, ידע וסודות מסחריים, או נכסי שיווק ומכירות כמו רישיונות, סימני מסחר ומותגים, וכמובן גם מוניטין ובכלל זה שווי מרכיב העסק החי. ואני לא מדבר כאן על יחוס נכסי לקוחות – כגון משתמשים וכו' לפי הכיוון העולמי לגבי הכלכלה הדיגיטלית במישור הראשון, אלא מדבר בעיקר על מרכזי המו"פ העוצמתיים. כך למשל, במקרים בהם מוקם בישראל מרכז מו"פ ונקבע כי מרכז המו"פ איננו הבעלים המשפטי של הנכס הבלתי מוחשי – השאלה הקריטית היא האם יש לקבוע כי מרכז המו"פ הינו הבעלים הכלכלי של הנכסים הבלתי מוחשיים המפותחים וכיצד יש לתמחר זאת?

כשאנחנו מדברים על רכישה ולא על הקמה – כלומר, המבנה הקלאסי של אקזיטים - שבו אנחנו רואים את החברה הבינלאומית הגדולה רוכשת כאן את מלוא המניות של החברה הישראלית יכולים להיות למעשה שני מצבי עולם:

1. שה-FAR יצא מישראל לאחר רכישת המניות ואז זה מטופל במישור רווח הון – וכמובן עולה שאלת מדידה.

2. שה-FAR נשאר ואז אנחנו נכנסים לשאלה של תמלוגים ראויים וחלוקת רווחים.

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אגב, גם ההבחנה הזאת לא טריוויאלית. כך למשל, בפס"ד ברודקום בית המשפט לא היה מוכן להכיר בכך שעסקת התמלוגים עם חברת הבת הישראלית שרכשה היא למעשה עסקת מכירה – כלומר, שיש לסווג את העסקה באופן אחר מהצורה המשפטית שלה לטענת רשות המיסים (כלומר, הטענה כי מדובר בשינוי מודל עסקי). מן הסתם ככל שנקודת המוצא כעת היא כי הפעילות נותרה בישראל הרי שהוויכוח מול רשות המיסים יהיה על גובה התמלוגים, והשאלה הכי רגישה היא שאלת חלוקת הרווחים. אני חושב שבעקבות פס"ד ברודקום כובד המשקל עובר כעת לשאלת חלוקת הרווחים ופחות לשאלת רווח ההון ולכן כנראה כולנו כאן היום בדיון.

ככל שהמסקנה היא שה-FAR יצא מישראל אז אנחנו כבר בשאלת מדידת רווח הון. כאן כמובן עולה שאלת השווי במכירה של ה-IP כאשר זה ברור שקיים בנצימרק של רכישת המניות כמה רגעים לפני. בטח אמיר יתייחס לסוגיות השווי שעולות – כמו האם יש צורך לנטרל סינרגיה ופרמיית שליטה – אלו סוגיות שאנחנו עוסקים בהיבטים הדיווחיים שלהם בפורום שווי הוגן באופן שוטף, אבל אין ספק שכאן זה מקבל משנה תוקף. תחשבו למשל על גוגל שרכשה את ויזי ושילמה עליה מיליארד דולר כשלאחריה גוגל רכשה את ה-IP. השאלה כמה מהסכום הזה שולם בגלל שגוגל היא הרוכשת – כך שרכישת ה-IP לאחר מכן, מייצגת לכאורה רק חלק קטן יחסית מהסכום. אגב, אם אני זוכר נכון דווקא במקרה זה לא עלתה שאלה כי גוגל הלכו על מהלך שמרני וביצעו את הרכישה לפי אותו מחיר - אבל מאז היו לא מעט עסקאות שבהם זה לא היה ככה.

זה ברור שלרשות המיסים בישראל יש אינטרס להגיד שהסכום יהיה כמה שיותר גבוה ונגזר ממחיר עסקת המניות. ראינו את הפסיקה במקרה של מייקרוסופט - גייטקו בו בית המשפט קיבל את עמדת רשות המיסים. הבעיה היא שכמו בהרבה דברים שקשורים למיסים בסוף זה נסגר פרטנית בפשרה – סוג של "סחר סוסים" והסוגיות העקרוניות לא באמת מתחדדות – לכן טוב שבפורום אקדמי-מקצועי כמו שלנו אנחנו עוסקים בזה. אגב, לצערי כחלק מסחר הסוסים הזה, רואים לעיתים קרובות שב-PPA אצל הרוכשת, מייחסים ל-IP סכום נמוך יחסית ביחס למחיר עסקת המניות וכמה שיותר מיוחס למוניטין (שכולל את הסינרגיה כמובן).

אני חושב שאפשר להשתמש לצורך כך בהגדרה החשבונאית של "שווי הוגן" שמתייחסת למשתתף שוק – במילים אחרות, המחיר שיותר ממשתתף אחד היה מוכן לשלם ולא רק גוגל. המשמעות היא שחלקים מתוך המוניטין כן יכולים להיכנס לזה, אבל לא בהכרח כל המוניטין כי יש בו מרכיבים סובייקטיביים שמתייחסים לרוכש. תחשבו שהרוכש שילם 100 בגלל שהוא רוכש אסטרטגי בעוד משתתפי השוק האחרים היו משלמים רק 40.

ברקע של הדברים צריך לזכור שהחשבונאות מאד חלשה בנושא נכסים לא מוחשיים – אין הכרה ומדידה של נכסים אלו ככל שהם צמחו פנימית ולא נרכשו וזה "עקב אכילס" במיוחד בחברות טכנולוגיה עליהן אנחנו מדברים. ובכלל הדוחות הכספיים של חברות הכלכלה דיגיטלית הבינלאומיות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

לא עושים לרשויות המס חיים קלים – כך למשל, תופתעו או לא, אבל הן לא מדווחות על מגזרי פעילות גיאוגרפים. מי שמסתכל למשל בדוחות של אלפאבית (גוגל), טוויטר ופייסבוק שפועלות כידוע כמעט בכל העולם, רואה שמבחינתן כל העולם הוא מגזר פעילות אחד. אגב, מצבה היחסי של אלפאבית היום הוא יותר טוב כי החלה ברבעון האחרון לדווח על מגזר הפעילות העסקי של שירותי הענן.

לפעמים זה קצת מוזר לי כי קיימות יבשות שונות – רגולציה משתנה ואף מדינות עם משטרים שונים, המצג הדיווחי שלהן הוא למעשה שכאילו הן "מרחפות" מעל למדינות ולדעתי זה לא כזה טריוויאלי. רק להמחיש את פערי הרווחיות, ה-ARPU של פייסבוק בארה"ב/קנדה ב-2020 (שעמד למשל ברבעון הרביעי על 53.6 דולר) היה פי יותר מ-11 מזה שבאסיה/פסיפיק (שעמד ברבעון הרביעי על 4 דולר). אגב, הפתיע אותי למשל שה-ARPU באירופה הוא רק 30% מזה שבארה"ב/קנדה.

בהקשר זה שימו לב גם להתפתחויות האחרונות בזירה המשפטית – למשל אנחנו רואים בשנה האחרונה בישראל שבשורה של מקרים – לרבות המקרה של לינוי בר גפן וטוויטר - בתי המשפט בישראל בוחרים לדון בהיבטים השונים הקשורים לפעילות בישראל – בניגוד לעמדת החברות הבינלאומיות עצמן לפיה הדבר כלל לא נמצא ב-scope של בתי המשפט הישראליים. זאת התפתחות חשובה לדעתי בכל היבט – לרבות בהקשר של רגולציה.

הבעיה בגישת ההנהלה החשבונאית לעניין פילוח מגזרי פעילות שאני קורא לה גישת "האח הגדול" – היא שאין לגופים האלה אינטרס להגיד משהו אחר ולכן הם יעשו ככל שניתן שהנציגויות בארץ יהיו טכניות במהותן ובטח לא כאלה שמצדיקות יחוס רווחים בדוחות הכספיים שלהם – מה גם שזה מסתדר היטב עם האינטרס המיסוי. כל האינטרסים מתחברים כאן – גם הדיווח הרי מי רוצה לחשוף רווחיות גיאוגרפית, גם אם זה חוסר שקיפות מול המשקיעים...

אנחנו נשמע עוד מעט את רשות המיסים – את הקו שהם מעוניינים להתוות בין המקרים שבהם ייושם עקרון חלוקת הרווחים לבין חוזי הקוסט פלוס ומצד שני אנחנו נשמע כאן כמובן את נציגי החברות. אחת הנקודות המרכזיות שנרצה לדבר עליהן היא עד כמה עמדת רשות המיסים היא קוהרנטית אל מול כללי המיסוי בעולם כיום. חשוב להבין שכל החלטה כאן היא רגישה כי יש לה השלכות ישירות על המשק ולכן טוב לדעתי שאנחנו מקיימים מעין דיון ציבורי בנושא בימים אלה.

אמיר ברנע

בוקר טוב לכולם. שלומי מכוון אותי לדון בנושא הערכות שווי שמתייחס למצבים קיצוניים בהם כל ה-FAR מועבר לחוץ לארץ ומס הכנסה רואה בעסקה עסקה הונית ולכן הערכות השווי רלוונטיות להערכות עסקה הונית. כשמש הכנסה מעריך את העסקה כעסקה הונית הוא מחפש לעיתים קרובות עסקה דומה והעסקה הדומה היא לפעמים אותה עסקה שבה נרכשו המניות שהחברה הרב לאומית רכשה מחברת הפיתוח או חברת הידע הישראלית בעסקה קודמת להעברת ה-FAR. כלומר יש לנו שתי

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

עסקאות - עסקה ראשונה שהחברה הבינלאומית רכשה את המניות ממפתח הידע הישראלי, כמובן שולם מס ככל שהם ישראלים על ידי בעלי חברת הידע. יש לנו עסקה שניה, שבה החברה הרב לאומית מעבירה לפעמים במנגנון של FAR את הפעילות לחברות אחרות שלה ברחבי העולם. מס הכנסה בא ואומר שהעסקה השנייה היא בעצם עסקה הונית והבסיס לקביעת השווי של העסקה הזו הוא אותה עסקה בה נרכשו המניות בעסקה הראשונה.

השאלה שאנחנו דנים בה היא האם מוצדק פער בין שווי המניות שנרכשו לבין שווי הנכסים שמועברים בעסקת ה-FAR. ד"ר בריקר יתייחס לזה, יציג את עמדתו המנומקת לפיה קיים פער מוצדק שהוא מגדיר כנכס שליטה. הוא טוען שנכס השליטה הזה הוא מובדל ומובחן בכך שהוא שייך לרוכש השליטה, כלומר לחברה הבינלאומית והוא מעל רובד נכסי הפירמה הישראלית.

נושא שווי השליטה בעסקה כזו הוא מעניין וחדש לפחות במסגרת הספרות המימונית. כל תלמיד מימון שעסק בנושאים של שווי שליטה מודע למאמר פורץ הדרך של ג'נסן ומקלין באמצע שנות ה-70 של המאה שעברה, בו דנו בחברה ציבורית והראו איך בעל שליטה בתוקף זכויות השליטה, יכול לנשל חלקית בעלי מניות מיעוט. בהקשר אחר בעלי מניות יכולים לנשל חלקית נושים דרך שליטתם בסיכון הפירמה. כי שליטה על סיכון נכסי הפירמה מעבירה חלק מנכסי הנושים לבעלים. בספרות המקצועית דנים בנושא תחת הכותרת value of control גם לחברות ציבוריות וגם לחברות פרטיות.

ג'נסן ומקלין הסתכלו על חברה בודדת שגם מייצרת וגם מוכרת לצרכנים, לכן הייתי מפתיע אותם מאוד אם הייתי אומר להם שקיים שווי שליטה כשיש בעלים אחד שמחזיק 100% ואין נושים. זה היה אולי אפילו מוצג כמגוחך, איך יכולה להיות שליטה כאשר יש 100% בעלות ואין נושים. החידוש כאן הוא, שבחברה רב לאומית שבה הפעילות מתפזרת גם גיאוגרפית וגם מבחינת פונקציות הייצור. חלק הייצור נניח הידע במדינה אחת, הפיתוח במדינה אחרת והשיווק אולי נעשה בחברה שלישית במדינה שלישית. פה אנחנו רואים שדווקא בעלות של 100% מאפשרת לחברה הבינלאומית הקצאה אופטימלית של הפעילות ומקסום השווי. שימו לב, קיים שווי שליטה ב-100% בעלות.

כל הרעיון קשור לדעתי למיקור פנים ומיקור חוץ הטענה היא שכדי להשיג הישגים ברמה של החברה הרב לאומית היא צריכה מיקור פנים. מיקור חוץ, להתקשרויות ואפילו עסקאות אסטרטגיות עם גורמי חוץ, יש הרבה חסרונות גם מבחינת סיכון, גם מבחינת אפשרות של הפרות, גם מבחינת צורך במעקב שוטף אחרי כל הגורמים הנוגעים בדבר. לכן מיקור פנים הוא זה שיוצר ערך. תראו למשל פער מהותי שיכול להיות קיים בין בעלות של 99.5% בחברה לבין בעלות של 100% בחברה. שלומי אפילו הזכיר לי את הנהוג של חברות למשל לחלק אופציות. אם יש לנו מנהלים של חברות בנות והכי טבעי שיקבלו אופציות בחברות שהם מנהלים כי שם הקשר הישיר בין הפעילות שלהם להישגי הפירמה. אבל חברה נותנת אופציות דווקא בחברת האם ששם הקשר בין הפעילות של אותו מנהל לבין הישגים

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

של חברת האם הוא רופף. למה? התשובה יכולה להיות (לעיתים הסיבה היא אחרת וקשורה למניות סחירות), רצון לא ליצור מיעוט בחברת הבת כי מחפשים שליטה מוחלטת בשילוב הרב לאומי. כלומר, חברת האם היא בעלת נכס מובחן שנקרא שליטה בעוד שהנכסים שמפוזרים בין חברות הבת יכולים להיות בשווי הרבה יותר נמוך משווי המניות ששולם כאשר נרכשה 100% בעלות בחברה הזו.

לאור אלה כיצד נעריך את שווי הנכסים בעסקת FAR? יכולות להיות תשובות שונות. אני רוצה להציג שתי דרכים להערכת שווי ובזה לסיים. דרך ראשונה, היא על סמך סיבובי ההשקעה באותה חברת בת. כלומר, אותה חברה ישראלית שהיו לה סיבובי השקעה מול משקיעים שונים שקנו מניות מיעוט בחברה הזו. מסיבובי ההשקעה האלו אפשר להקיש מה שווי הנכסים של אותה החברה. כלומר, לא מהעסקה של רכישת 100% אלא מסיבובי ההשקעה שקדמו לה בהם נרכשו מניות מיעוט באותה חברת בת, זו דרך אחת. שוב אני מציין שאפשרי פער גבוה מאוד בין השווי הזה לבין השווי ששולם על המניות. אפשרות שניה, דרך מחירי העברה השוואתיים. אם אתה מוצא שמחירי העברה בין החברה לחברות אחרות באותה חברה רב לאומית הם הוגנים ומוצדקים מבחינה כלכלית ניתן להעריך את השווי של חברת הבת לפי צפי של תזרים הכנסות דרך מחירי העברה האלה, להוון אותו וזה מקנה שווי לחברת הבת. שוב בהבחנה ברורה וחדה בין השווי ששולם על 100% מהמניות. אני רוצה להדגיש שהפער בשווי בין רכישת המניות לשווי הנכסים איננו סינרגיה. סינרגיה יכולה להיות מיזוג של שתי חברות שמאפשר חיסכון בהוצאות למשל, אם בנק מזרחי מתאגד עם בנק איגוד השילוב הזה הוא שילוב סינרגטי שיכול לחסוך סניפים, יכול לחסוך בהוצאות ועוד כל מיני דברים כאלה. פה נוצרת אינטגרציה של פונקציית הייצור, זה דבר אחר לגמרי. שליטה על פונקציית הייצור שנדרשת משום שבכל התארגנות אחרת של איזה הסכם אסטרטגי קיים סיכון כי יכול להיות שאותה חברה עצמאית תלך למישהו אחר. ותפר את ההסכם האסטרטגי שנחתם איתה. זה לא סינרגיה במובן הקלאסי שלה, אלא זה בעצם שליטה, אבל אני הייתי מגדיר אותה לא כשליטה בגלל הסיפור של ג'ינסן ומקלין אלא יותר כמיקור פנים, שווי מיקור פנים.

שלומי שוב

תודה אמיר. הצגנו את הספקטרום הרחב של הנושא ואנחנו נשמח עכשיו לשמוע את רולנד עם שלם. תודה רבה שאתה איתנו וגם כמובן הנציגות המכובדת של רשות המיסים. נשמח לשמוע את הצד שלכם ואני מניח שבעיקר הנושא שעומד כרגע על הפרק הוא הנושא באמת של מרכזי המו"פ.

רולנד עם שלם

בוקר טוב לכולם. אז קודם כל תודה על האירוח, אנחנו אמנם אורחים פה אבל אני מרגיש אישית קצת בבית כפי שאתה יודע. הזדמנות להגיד תודה רבה בפורום הגדול הזה לנציגי החברות, למייצגים וגם לקארין שפה איתנו, תודה על שיתוף הפעולה, אנחנו פה בעלי אינטרסים משותפים לרוב. פה ושם יש

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

מחלוקת אבל אנו מצליחים להכריע לרוב במחלוקות אלה. הזדמנות גם להגיד תודה לנציגי רשות המיסים שנמצאים איתנו בפורום ועושים עבודת קודש גם בתקופת הקורונה למען המדינה ולמען אזרחי המדינה.

אנחנו היום בפורום שווי הוגן שלובש אני חושב באופן חד פעמי שם חדש "פורום מיסוי הוגן", אם תרשה לי שלומי. נתמקד היום בנושא מרכזי פיתוח בישראל. הערת מסגרת לכל הדיון, לכל הפורום, לא נוכל להגיב לכל מה שיאמר פה על ידי כל הגורמים ולכן שתיקה שלנו לא מהווה הסכמה למה שיאמר בפורום, שיהיה ברור לכולנו. אני ארצה לתת זמן גם לאחרים להגיב.

ההתפתחות של המדינה שלנו, מדינת ישראל, אני אמנם לא נולדתי כאן אלא בחוץ לארץ, אבל כשהבנתי "שיש פה משהו מעניין" החלטתי לעלות לפני כמה שנים. ההתפתחות של המדינה אפשר להגיד שמי שמלווה את ההתפתחות ומי שגורם להתפתחות הזו זה תעשיית ההייטק, הקרוי "הקטר של התעשייה הישראלית". ההתפתחות הזו הולכת יחד יד ביד. ניתן לומר שישראל הפכה להיות מרכז מו"פ עולמי, ובתוך כך, מוצאים את עצמנו בסוגיה מרכזית של המורכבות של חלוקת הרווחיות בין המדינות בעולם. מהו החלק של העוגה שמגיע לנו כמדינת ישראל ושוב, כרגע, לרשות המיסים אין אג'נדה, אנחנו לא באים עכשיו כדי לגבות יותר, אלא באמת רוצים לדאוג שאזרחי המדינה יקבלו את חלקם בעוגה הבינלאומית ומצד שני גם לא לגרום לנזק כזה שיגרום לזה שסה"כ העוגה תקטן בעקבות הצעדים שלנו. השילוב הזה, זה השילוב שננסה להציג במצגת.

אז כמו שתיארת שלומי, עשית אגב הקדמה מדהימה, מיסוי הכלכלה הדיגיטלית בשנים האחרונות מעסיק אותנו המון ברשות המיסים בהרבה זוויות שתיארת, אבל אנחנו היום נתמקד במיסוי מרכזי מחקר ופיתוח בישראל, אותם מרכזי מו"פ שהמבנה התאגידי הסטנדרטי שאנחנו פוגשים, אותה חברה ישראלית שמעסיקה עובדי מחקר ופיתוח מוחזקת על ידי תאגיד זר. לפעמים תאגיד זר במדינת אמנה לפעמים תאגיד זר במדינת אופ שור ואותו תאגיד זר משפה את מרכז המו"פ הישראלי באמצעות תמחיר כזה או אחר שהוא יושב לרוב בשיטת ה-cost plus.

כאשר אנחנו באים לבחון את המחיר שמגיע לרשות המס הישראלית או למדינת ישראל אנחנו נשענים בעיקר על סעיף 85א לפקודת מס הכנסה שקובע שבעסקה בינלאומית בין צדדים קשורים, במקרה שלנו בין חברת אם זרה לחברה בת ישראלית, מצופה שהשירות, אפשר לראות פה את הרשימה של כל הרכיבים, ידווח בהתאם לתנאי השוק. הצדדים הקשורים האלו שיש להם נטייה לפעמים לקבוע מחיר שהוא שונה ממחיר שוק מכל מיני סיבות ולפעמים גם חלק מהסיבות הן מיסויות, בא המחוקק הישראלי כמו ברוב המדינות בעולם ומצפה שלמרות קיום היחסים המיוחדים בין הצדדים העסקה תדווח לפי אותם שוויי שוק. ושוב עכשיו כשאני מתרכז במרכזי מו"פ, נשאלת השאלה מהו החלק של העוגה, של הרווח שממש נובע גם המיסוי של אותה עוגה, שמגיע לאותו מרכזי מו"פ ישראלי?

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אני כבר אומר שבשעתיים הקרובות אנחנו נשמע מהצד של החברות מנגד הרבה התנגדויות והסתייגויות למהלך שאנחנו יוזמים כרגע, שאנחנו בוחנים אותו. אז פה הבאתי לקט, אני חושב שאנחנו נשמע גם דברים נוספים, לא היה לי מספיק מקום בשקף להכניס את כל הסיבות למה "שב ואל תעשה עדיף". אנחנו נשמע גם למשל שהטענה של רשות המיסים היא הזויה, "מה פתאום? אתה בא להגיד לי שאותו תאגיד רב לאומי הענק ה-IP שלו מתפתח פה בישראל? לא יכול להיות עזוב אותך". אנחנו נשמע גם טענה של "אם אנחנו נקבע קריטריון שככל שיש יותר בכירים בישראל שיושבים פה בתאגיד, אנחנו נגיד שיש פה IP שמתפתח אז זה יגרום לעזיבתם של אותם בכירים לחו"ל". אנחנו נשמע גם טענה של כפל מס, בלי שאתה מגדיל את חלק העווגה הישראלי, אתה גורם בהגדרה לזה שהתאגיד הרב לאומי ישלם פעמיים - גם פה וגם במקום השני איפה שהוא חושב הרווח אמור להיות ממוסה. אנחנו נשמע גם שעצם המהלך יוצר חוסר ודאות בשוק ודאגה רבה אצל אותם תאגידי רב לאומיים. נשמע גם שהמדינה שלנו חתומה על אמנות מס עם מדינות אחרות, "מה פתאום אתה בא לתאגיד? גש למדינה השנייה אם יש לך בעיה". ושוב השנים האחרונות יוצרות אצל אותם מרכזי פיתוח הרבה דרמות, בקיצור הרבה התנגדויות והסתייגויות למהלך, שיש להם משקל ואנחנו באמת מקשיבים וקשובים לכל האמרות שהן נגד.

ובכל זאת, קצת נתונים ככה ברמת מאקרו כדי להבין איפה אנחנו נמצאים. כשמסתכלים על גביית מיסים לאו דווקא ממרכזי מו"פ בישראל אלא בכלל במשק, בשנים האחרונות המגמה של גביית המס משכירים, משכר עבודה במשק, בשנת 2018 מדינת ישראל גבתה כ-66 מיליארד שקל מיסים ממשכורות בכלל, לא בענף הייטק אלא בכלל, מול גביית מס חברות בישראל מכל חברות ישראליות שמשלמות מס בישראל. אז אנחנו רואים פה שהיחס בין גביית מס ממשכורות של עובדים מול מס חברות נשמר פחות הוא יותר פי 1.5 גובים יותר מיסים משכירים במשק ישראלי ממשכורות באותן חברות שהן המעסיקות המרכזיות של אותם שכירים. אבל כשמסתכלים דווקא על מרכזי מו"פ, פה לקחנו כ-160 מרכזי מו"פ לדוגמא, לצורך הנתונים שלנו, אנחנו רואים את המגמה של הפער שנפתח בין גובה המס, מה שאנחנו גובים מאותם עובדים, מהנדסים שעובדים במרכזי המו"פ והמשקל של המס הנגבה הזה מול מס החברות שמשולם על ידי אותם תאגידי מעסיקים. כלומר, רוב המס מגיע מהעובדים, אבל שימו לב לפער שהולך וגדל ואם אני הולך אחורה לשנים מ-2013, רואים שממצב של פי 3 מס ממשכורות מול מס חברות אנחנו מגיעים לפי 5 וכנראה זה ילך ויגדל. כלומר, מצד אחד העובדים שלנו הישראלים מצאו מקום תעסוקה מתפרנסים בכבוד משכורות גבוהות, מצד שני, אותו חלק שאותו מעסיק, אותה חברת מו"פ ישראלית המוחזקת על ידי תאגיד זר, אותו חלק שהתאגיד משלם כמס חברות נשאר די סטטי.

כשאנחנו באים לבחון את חלוקת עוגת הרווח בין אותה חברה ישראלית, אותו מרכז מו"פ לבין החברה הזרה יש שתי שאלות מרכזיות: שאלה ראשונה, האם אותה חברה ישראלית שמפתחת עבור אותו

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

תאגיד זר את הנכס הבלתי מוחשי, שהינו הבעלים המשפטי של אותו נכס מוחשי לפי מה שמוצג. (אגב כקוריוז דווקא השבוע שאנחנו בפרשת משפטים אנחנו בוחנים את הבעלות הכלכלית של אותו נכס בלתי מוחשי). השאלה הראשונה היא האם באמת אותו מרכז מו"פ ישראלי הגיע למצב שבאמצעות הפיתוח שהוא ביצע הוא כבר יצר "בעלות כלכלית" מסוימת לנכס הזה בישראל ובלי קשר לשאלה הזו, גם אם התשובה תהיה שלילית ואין בעלות כלכלית על הנכס, יש גם שאלה של קביעת המחיר. גם אם יש בעלות כלכלית וגם אם אין, איך עלינו לקבוע את המחיר בין אותם צדדים קשרים בגין אותו שירות שניתן על ידי אותו מרכז מו"פ ישראלי.

כאשר הדילמה תבוא בדרך כלל (אם נעשה את זה קצר ופשוט לצורך הפורום והזמן המוקצב שיש לנו), בין שיטת שיעור הרווחיות אותו cost plus למיניהם של לקחת את העלויות של מרכז מו"פ ולשפות אותו בגובה העלויות ולהשאיר לו איזה מרווח בשביל ההרגשה או ללכת לעולם של profit split, שיטת חלוקת הרווח שמסתכלת על כל העוגה, על כל הרווח של הקונצרן ולקובע שחלק מהרווח הזה, יותר משמעותי מה- cost plus, "מגיע" לאותו תאגיד ישראלי.

המוצא שלנו הוא כמו שתיארת שלומי בעקבות ה-OECD וה-BEPS שקובע בקווי ההנחיה שלו, אשר מנסה לתת כלים כדי לבחון האם אותם דמויות, האם אותה פעילות שמתבססת במקרה שלנו בישראל, האם היא יוצרת באמת את הנכסים הבלתי מוחשיים האלו, אותו DEMPE המפורסם שנותן משקל לגורמים שקורים פה ביחס לגורמים שקורים במקומות האחרים. אבל אם אני רוצה ככה להתקדם שלב ולהגיד שמבחינתנו הניתוח שאנחנו עושים, מבלי לקבוע מסמרות בשלב הזה, אפשר להגיד שיש סממנים שמחזקים קיום בעלות כלכלית בישראל, כגון, רשימה לא סגורה אבל אם מקורו של הנכס הבלתי מוחשי בישראל ופעילותו החלה בישראל או בישות בישראל מתקיימות פעילויות נוספות מלבד פעילות המו"פ, מטה הקבוצה ממוקם בישראל, מרכז הפיתוח בישראל נוטל חלק מהסיכונים המשמעותיים בפעילות המו"פ. ככל שהמו"פ פה יותר משמעותי ביחס לפיתוח של אותו IP כנראה שהכיוון יהיה קביעת בעלות כלכלית בישראל שתוביל באמת למיסוי שונה. מנגד, יש סממנים בסקאלה שיכולים להצביע על היעדר בעלות כלכלית. שוב זה סממנים, זה לא רשימה סגורה אין פה ציקליסט, אבל ככל שלמשל, אני ככה מקריא חלק מהסממנים שאנחנו יכולים למצוא, מרכז מו"פ המקומי הוקם ביוזמת קבוצה רב לאומית זרה, קבלת החלטות בנוגע לבלתי מוחשיים מתקבלות על ידי עובדי מטה מחוץ לישראל, מרכז המו"פ המקומי אינו נושא בסיכונים עסקיים, למרכז המו"פ המקומי אין יכולת לממן פעילות המקימה לו בעלות כלכלית על הבלתי מוחשיים וכולי. אם נסתכל על הסקאלה, בין הקצה אחד של "יש בעלות כלכלית בישראל של הבלתי מוחשי", לעומת הקצה השני בסקאלה של "אין בעלות כלכלית", אז ברור שאנחנו נמצא את העצמי תאגידיים שנמצאים בקצה אחד ותאגידיים בקצה השני והרבה תאגידיים שנמצאים באמצע בין שתי הקצוות שאנחנו נצטרך

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

לראות איך אנחנו יחד מגיעים לאותה הבנה של אותו מחיר שמגיע לנו, למדינה. אגב גם אם אין בעלות כלכלית בישראל כפי שתיארנו מקודם, זה לא אומר שהתמחיר צריך להיות תמחיר "עלוב" של cost plus משהו, יכול להיות שה- cost plus צריך להיות בממדים אחרים ביחס לתרומה של התאגיד הישראלי בקבוצה.

***סממנים שהופיעו בשקף שהוצג בדיון על ידי רולנד עם-שלם:**

סממנים שמעידים על כך שיתכן ונוצרה בעלות כלכלית על נכס בישראל:

- מקורו של הנכס הבלתי מוחשי בישראל ופעילותו החלה בישראל.
- בישות בישראל מתקיימות פעילויות נוספות מלבד פעילות המחקר והפיתוח.
- מטה הקבוצה ממוקם בישראל.
- מרכז הפיתוח בישראל נוטל חלק מהסיכונים המשמעותיים בפעילות המחקר והפיתוח.
- למרכז המו"פ ישנה פעילות היוצרת תרומה ייחודית ובעלת ערך לקבוצה הרב לאומית.

סממנים שיכולים להצביע על העדר בעלות כלכלית על נכס בישראל:

- מרכז המו"פ המקומי הוקדם ביוזמת קבוצה רב לאומית זרה.
- קבלת החלטות בנוגע לבלתי מוחשיים נעשות על ידי עובדי מטה מחוץ לישראל.
- מרכז המו"פ המקומי אינו נושא בסיכונים עסקיים.
- למרכז המו"פ המקומי אין את היכולת לממן פעילות המקימה לו בעלות כלכלית על הבלתי מוחשיים.
- למרכז המו"פ המקומי אין הפסדים צבורים לצורכי מס בגין מחקר ופיתוח בבלתי מוחשיים.
- למרכז המו"פ אין פעילות היוצרת תרומה ייחודית ובעלת ערך לקבוצה הרב לאומית.

אני חושב שבסופו של דבר, מה שדרוש כאן זה איזונים. איזונים בין מצד אחד דאגת לגביית המס הוגנת לטובת אזרחי המדינה בגין אותה פעילות שצומחת פה ומצד שני הגדלת הרווחיות של אותם תאגידים רב לאומיים כדי שימשיכו להשקיע במשק הישראלי. אותו איזון בין שני הצדדים האלו של המטבע. הדלת שלנו פתוחה. אני מאמין שבקרוב אנחנו נפרסם, לאחר קבלת הערות, חוזר מקצועי בנושא. הדלת פתוחה לבוא ולבחון כל מקרה גם באמצעות החלטות מיסוי, את המיסוי הנכון של אותם מרכזי מו"פ. תודה שלומי.

שלומי שוב

רולנד למעשה מה שאתה מציג פה, ממה שאני מבין, זה שינוי מדיניות מבחינתכם ביחס למה שקורה היום נכון?

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

רולנד עם שלם

אני לא הייתי קורא לזה שינוי מדיניות כמו שיפור מדיניות. אנחנו לא באים עכשיו באגינדה ואמירות כלליות של להגיד אנחנו רוצים יותר כי בא לנו יותר, אלא באמת לבחון כל מקרה לגופו. בסופו של דבר המטרה היא לצאת עם סממנים, עם חוזר מקצועי שיבוא וייתן את הקריטריונים המתאימים לשתי הקבוצות, לשתי הקצוות של הסקאלה. אז שיפור מדיניות יותר מאשר שינוי מדיניות, שוב במטרה לגבות את המס שמגיע למדינת ישראל לטובת אזרחי ישראל.

שלומי שוב

כלומר, נקודת המוצא היא שיהיו מעברים בין מצבים שהיום זה ממוסה לפי cost plus לבין profit split?

רולנד עם שלם

ייתכן. שוב לא כמטרה בפני עצמה, לא שקיימת מטרה ל-profit split, אלא לפי הקריטריונים ולפי קווי ההנחיה של ה-OECD, במצבים המתאימים, שיטת ההכרה ברווח בישראל תהיה שונה.

קרין מאיר רובינשטיין

היי לכולם, בוקר טוב. אין ספק שהמצגת שרולנד עכשיו עשה אכן מפורטת ונראה שהושקעה בה הרבה עבודה. זה רק אומר בעצם שכל הצדדים מבינים שהנושא הוא סופר קריטי. לפני שאני אגיד כמה מילים אני כן רוצה להתחיל בתודה גדולה לרולנד ולצוות. בהחלט מגיע להם. לפעמים אינני מבינה איך ב-24 שעות הצוות של רשות המיסים מצליחים להכניס כל כך הרבה עבודה כנראה שאצלם זה לא 24 שעות אלא הרבה מעבר, אז תודה בעניין הזה. IATI ורשות המיסים עובדים באופן שוטף על הרבה מאוד נושאים חשובים וקריטיים לתעשייה, ואנחנו בהחלט מעריכים את העבודה המאומצת והמקצועית בכלל ובתקופת הקורונה בפרט ואת הפתרונות שמצאנו ביחד לאתגרים מאוד מורכבים. תודה גם לפורום שווי הוגן, לתוכנית לחשבונאות ולמרכז הבינתחומי.

אני קרין מאיר רובינשטיין, המנכ"ל והנשיאה של IATI האיגוד הישראלי לתעשיות מתקדמות, ארגון הגג של כל תעשיות ההייטק ומדעי החיים, שלמעשה באקו סיסטם שלנו אנחנו עובדים וחברים באיגוד רוב קרנות ההון סיכון, החברות הרב לאומיות, החברות הישראליות הצמיחה והבוגרות בהיי טק ומדעי החיים, הסטארטפים, החממות, חברות המיסחור, האקדמיה, בתי החולים, נתוני השירות ועוד.

בעצם היום אנחנו מדברים בשם תעשייה שלמה שהדיון ב-profit split הכניס אותה לאי וודאות ולטלטלה, לא פחות מזה. מדובר על החברות הרב לאומיות הגדולות והקטנות שיש להם מרכזי פיתוח

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

בישראל ואלה גם חברות צומחות עם פעילות פיתוח בישראל שאירועי האקזיט האפשריים שלהם פתאום נמצאים בסיכון. מדובר על חברות הייטק, חברות מדעי החיים, חברות מתחומים מגוונים שונים שלמעשה יש להם פעילות מו"פ. כל האקו סיסטם הזה שאני מדברת עליו נמצא בסיכון ואי וודאות כתוצאה מהעמדה החדשה הזו של רשות המיסים.

אז בעצם מה התרומה של החברות האלו לכלכלת ישראל במיוחד היום בתקופת הקורונה ובכלל? יש את כל נושא התעסוקה וקידום התעסוקה, הטמעת החדשנות והטכנולוגיות, קירוב הפריפריה וחיסוק הגיוון, יש את העניין של ההשפעות העקיפות שכולנו מודעים אליהן וכמובן תשלומי המיסים הגבוהים. ההתפתחויות האחרונות והמגמות של השומות סביב ה-profit split בעצם מאוד מדאיגים את הנהלת החברות. יש לנו היום שעה של סערה לאומית גדולה וחברות ששוקלות את מודל הפעילות שלהם בעצם בישראל, פתאום הנושא מקבל חשיבות גדולה אפילו עוד יותר. המגמה שאנחנו רואים בעולם היא מלחמה על השארת החברות הגלובליות, עידוד מסיבי להגדלת הפעילות שלהן, תמריצים שונים, מענקים, משטרי מס אטרקטיביים ועוד ועוד. הכל במטרה להגדיל את מספר המועסקים במשק, וזה עוד אני אומרת בתקופת משבר כלכלי עמוק עקב הקורונה.

בעצם ברגע שרשות המיסים יצאה עם הנושא, כמו תמיד אנחנו העמדנו מיד צוותי פעולה לטיפול בעניין. כדי לבדוק את מידת הפגיעה קיימנו שיחות רבות עם מובילי החברות, פגישות רבות משתתפים עם הפורומים שלנו, גם פורום החברות הגדולות, גם פורום ה-CFO, גם פורום כל משרדי עו"ד ורואי החשבון שלנו שכולל את שותפי ההיי טק והמיסים מ כ 40 משרדי עורכי דין והביג 4 של רואי החשבון החברים באיגוד. הקמנו צוות יועצים מקצועיים שהוא מוכוון לעניין הזה. שניים פה מתוכם ביקשתי שיבואו לדבר היום- רוי"ח שרון שולמן מ-EY, עו"ד מיכאל בריקר ממיתר, הם ידברו בעצם על מגמות חשובות לאחר מכן נדבר על צעדים ופתרונות אפשריים. אני אגיד עוד נקודה לגבי רשות המיסים ורולנד אמר את זה, כל הזמן יש מחלוקות, את המחלוקות פותרים יחד עובדים תוך שיתוף פעולה ויודעים להביא את הפתרונות ביחד ואני מקווה שזה יהיה גם בעניין הזה.

כמו תמיד לסיכום, אני מאמינה שרק ביחד ובשיתוף פעולה של ה Public-private partnership - וכמובן עם הממשלה נמצא את הפתרונות שהתעשייה והמדינה זקוקה להם. אני מאחלת לכולם קודם כל הרבה הרבה בריאות שזה הרבה יותר חשוב מלמצוא את הפתרונות לכל נושא ה profit split-אבל מעבר לזה שיהיה יום עיון מעניין ופורה. לאיגוד שבוע הבא יש פגישה נוספת עם רולנד עם הועדות הרלוונטיות שלנו שהזכרתי ואנחנו ננסה להתקדם.

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

שרון שולמן

אז קודם כל יש מלחמת מיסים בעולם, מלחמת מיסים משמעותית, הזכרתם אותה קודם, צריך להבין אותה, צריך לראות אותה, זה לא הכל מדד טהור והערכות שווי, זה הרבה מאוד פוליטיקה וחלוקת עושר בין מדינות בעולם וחשוב להבין את זה. כמו שה-OECD עם הפרויקט של ה-BEPS בא בעצם להעביר מיסים בעיניים של החברות האמריקאית הרב לאומיות מארה"ב לאירופה או למדינות אחרות מחוץ לארה"ב, הרפורמה של טראמפ באה לעשות את ההיפך, וגם הדיון הזה על אותם רווחים שלא ממוסים בשום מקום זה גם כבר לא נכון כי בעקבות הרפורמה של טראמפ הרווחים של החברות האלו ממוסים במס מינימלי של 10.5% שביידן מדבר עכשיו על להעלות אותו ל-21%. זאת אומרת, אנחנו נמצאים במלחמה דינמית בעיקר בין ארה"ב לבין אירופה שפה נכנס המס הדיגיטלי של האירופאים שמתחילים להבין שה-BEPS לא הביא להם את המיסים שהם חשבו, אז הם נכנסים לנושא של המס הדיגיטלי מצד שני יש את ה-BEPS 2.0. ישראל בעיניים שלי היא בצד המפסיד של כל המלחמות האלו בסוף הדרך ובפוליטיקה של הענקים האלה, אם יחליטו שחברות אינטרנט צריכות לשלם יותר מס במדינות בהן הן מפיקות את ההכנסה, איפה שיושבים הלקוחות שלהן, זה תקלה עצומה לתעשייה הכי בועטת של מדינת ישראל. אנחנו בנינו תעשיית ענק שמבוססת על זה שאנחנו יודעים למכור באינטרנט בלי נוכחות פיזית מהותית במדינות האלו ולא לשלם שם מס. אם עכשיו כחלק מהדבר הזה אנחנו נתחיל לשלם, בואו נגיד שאני חושב, וזה מה שרציתי להגיד לפני שאני צולל לדיון שלנו זה שיש פה קרב ענקים על חלוקת עוגת מס וישראל לדעתי, לפחות לאן שנושבת הרוח, יכולה לצאת בצד המפסיד, וזה שאנחנו חושבים איך אנחנו יכולים טיפה לקחת יותר מס מ-Facebook בישראל, זה יעלה לנו הרבה יותר בחברות שלנו בחוץ, אז זו אמירה אחת.

הדבר השני, אני רוצה לחזק את מה שאמרה קרין, אין הרבה רשויות מס בעולם היום שיש בהן דיון כזה, בכזו רמה על נושא שהוא כל כך חדש וכל כך מורכב כמו DEMPE ו-profit split עם המוסדות להשכלה גבוהה, עם התעשייה וכדומה. בעיניים שלי זה ממש אפילו מרגש וראוי לכל הערכה. אני חושב שזה דיון שהיה צריך לבוא לפני השומות שהתחילו לצאת בפקידי שומה, מה שאני קורא, בהחלטות מקומיות של פקיד שומה מקומי, של מפקח מקומי שהחליט שאם הוא קרא פעם אחת או פעמיים או שלוש את הדוח של ה-OECD הוא יכול עכשיו בהחלטה אחת דרך החברות הגדולות בעולם לייצר מדיניות או לייצר רעש אדיר וחיכוך אדיר מול החברות האלה שהנזק שלו לטעמי, חלקו כבר קרה וחלקו אנחנו מנהלים עכשיו, אבל הוא לא מידתי. אם הדיון הזה היה מגיע קודם, והנייר הזה שרולנד פרסם שאני חושב שיש בו הרבה דברים חיוביים, היה מגיע קודם, אני חושב שלא היה צורך בבקרת הנזקים שצריך לעשות עכשיו.

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

עוד דבר שצריך לזכור, הדיון הוא לא דיון כללי, יש עולם, יש סין, יש גרמניה. שותפת הסחר העיקרית שלנו, בטח בחברות הרב לאומיות שפועלות פה ומחזיקות מרכזי פיתוח, היא ארה"ב. זה נכון שזה לא רק ארה"ב, איך היא מכסה לפחות 90% מהחברות הרלוונטיות שמחזיקות פה חברות רב לאומיות. יש פער עצום בדרך בה ארה"ב מסתכלת על חלוקת רווח ואימוץ DEMPE וכדומה לבין שאר העולם. זאת אומרת שאנחנו מגיעים למסקנה, אם נגיע למסקנה שיש מקרים שבהם פעילות של חברה רב לאומית בישראל שעובדת ב-cost plus והיא צריכה להיות profit split, ארה"ב לא תהיה שמה. צריך להבין טיפה איך בנויה שיטת המס האמריקאית שמבחינתם יש דגש עצום על מי לוקח את הסיכון המשפטי, מי לוקח את הסיכון החוזי עם הרבה פחות דגש על DEMPE ולכן אנחנו בהגדרה הולכים פה לכפל מס ובהגדרה לדיונים מאוד ארוכים של רשויות המס בין ישראל לבין ארה"ב במקרים האלה. אם אני הייתי יושב בכיסא של רולנד הייתי כן מנסה לייצר דינמיקה של וודאות וכן מנסה לייצר דינמיקה שתגדיל את הכנסות המיסים בישראל וכן מנסה לקנות קצת זמן בשביל לראות את ההתפתחויות שקורות בעולם והייתי עושה את זה בצורה הבאה: הייתי בא ואומר אנחנו כרגע חושבים ש-cost plus 7.5%, לא משקף את התרומה של מרכזי הפיתוח בישראל, אנחנו מוכנים לתת ודאות לחברות שמוכנות לקחת על עצמן cost plus יותר גבוה לתקופה של 5 שנים שבתקופה הזו אנחנו נשב נראה התפתחויות בעולם, נלמד מה קורה, נדבר עם האמריקאים ונפתור את הבעיה הזו. אני חושב שבמקרה הזה גם היינו גובים יותר מיסים אני מניח, גם היינו נותנים ודאות לחברות רב לאומיות וגם היה לנו זמן לפעול לכך שלא נפתיע את האמריקאים שהם שותפי הסחר המשמעותיים שלנו.

אני רוצה להגיד עוד מילה, אנחנו כבר נמצאים בסערה, קראתי מה שרולנד כתב, אני חושב שהרוב המכריע של מרכזי הפיתוח של החברות הרב לאומיות שהמכירות נעשות מחו"ל וההנהלה קובעת את התקציבים מחו"ל, בואו נגיד שאני חושב שהנייר הזה בכיוון הנכון והחברות האלו הרוב המכריע שלהן יהיה בסדר. עדיין צריך לעשות שפצורים ונריב על זה. אבל יש הרבה מאוד חברות שהן חברות ישראליות או של יזמים ישראלים או שיש להן קשרים ובהן התוצאה היא הרבה פחות ברורה יש חלק מה-C-level שיושב בישראל ויש חלק מה-C-level שעבר לארה"ב. פה עוד הפעם, אמירות כלליות יכניסו אותנו לברדק שאנחנו לא נצא ממנו. כבר היום, כל החברות האלו שנגיד קמו עם חברה אמריקאית, IP באמריקה, חברה בת בישראל, המנכ"ל יושב בארה"ב, ה-CTO יושב בישראל, מה אתה עושה עם הדבר הזה? אתה עכשיו מכניס אותם לאיזשהו תהליך אינסופי של לחלק את הרווח, את ה-IP, יש פה איזה משהו כללי כזה שהוא בהגדרה כפל מס מול ארה"ב. לכן אם אני הייתי יושב בכיסא של רולנד, הייתי מנסה לייצר כלים פרקטיים שאפשר להחזיק אותם ונותנים ודאות. למשל סתם משהו פשוט, אנחנו יודעים כבר מה זה DEMPE ומה זה פונקציות ה-DEMPE, אם מעל 50% מפונקציות ה-DEMPE בחברה יושבות מחוץ לישראל, קודם כל אני עוזב את הדיון הזה ואני מתחיל

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

בכלל להעלות את האפשרות מהי המתודולוגיה היותר נכונה רק כשמעל 50% מפונקציות ה- DEMPE יושבות בישראל. זה מה שאני הייתי עושה אם הייתי יושב במקום של רולנד.

אני רוצה עוד פעם לקחת רגע צעד אחד אחורה. צריך להבין שחלק מהדיון פה הוא לא דיון רק של אקדמיה, אני חושב שהדיון האקדמי הוא סופר חשוב, ואני חושב שצריכים שיהיו במדינה הזו יותר מאמרים מקצועיים בנושאים של מחירי העברה, יותר מאמרים מקצועיים בנושא של הערכות שווי וכדומה ממה שיש היום. דרך אגב, סתם קוריוז אבל אני חושב שהוא קוריוז מעניין, יושב היום ב-EY אחד השותפים הבכירים בנושא של מחירי העברה, שהיה נציג של הממשל האמריקאי בדיונים של ה-OECD וגם על מאמר מקצועי בנושא הזה ואנחנו דנים איתו על הנושא של profit split למרכזי פיתוח. והוא אומר שכל התפקיד שלי כנציג של ארה"ב היה לכתוב את הדוח של ה-OECD בצורה כזו שרשויות מס בעולם לא יוכלו לחשוב שכאשר מי שמנהל את הסיכון, מי שלוקח את ההחלטות יושב מחוץ לישראל, רשויות המס יוכלו להגיע ל-profit split, אז כמובן שאמרנו לו שלדעתנו הוא לא עשה עבודה מספיק טובה, עובדה שרשות המס בישראל קראה את הדוח שלו טיפה שונה. אני חושב שיהיה נכון שיהיו יותר מאמרים מקצועיים זה גם יעזור לדעתי לבתי המשפט בישראל.

שלומי שוב

עירית, ראש מחלקת מחירי העברה ברשות המיסים, נשמח אם תוכלי לתת לנו תמונת מצב של המיסוי של מרכזי הפיתוח בישראל, אנחנו מאוד נשמח.

עירית ליאו

קודם כל תודה רבה לך שלומי שהזמנת אותי לבוא ולדבר כאן בפורום המכובד הזה. אני רוצה גם להודות לרולנד ולנדב מהחטיבה המקצועית על שיתוף הפעולה ושאפשרו לי לבוא ולהביא את עמדת רשות המיסים בנושא זה. אני אציג את עצמי במשפט אחד, אני מנהלת מחלקת מחירי העברה ברשות המיסים, בעצם הקמתי את המחלקה הזו ובעצם ליוויתי את כל מה שקשור בסעיף 85א, מאז שהסעיף הזה עודכן. אני יחד עם העובדים במחלקת מחירי העברה אנחנו שותפים בארגון ה-OECD אנחנו נוסעים לכל הפגישות שנמצאות שם בארגון ואנחנו שותפים לקבלת ההחלטות יחד עם שאר המדינות בנושאים שקשורים במחירי העברה. מדובר בקבוצת עבודה מספר 6, זה קבוצה שמוציאה ומפרסמת את כל קווי ההנחיה שעל בסיסם אחר כך מדינות מגיעות ובעצם מחייבות את הנושא הזה של מחירי העברה. אני יכולה להגיד לכם שהלך הרוח כרגע בקבוצה הזאת הוא מאוד מעניין, כי אם עד כה מחירי העברה הייתה איזו נישה שהייתה נמצאת בידי איזה קובץ מדינות עשירות שהיה דנות בנושא הזה, היום אנחנו רואים הרבה מאוד מדינות שמצטרפות ורוצות ללמוד את הנושא ואת התחום, מדינות

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

מאפריקה, מדינות מאמריקה הלטינית ועוד ועוד. ורק מחפשים ורוצים ללמוד וכל הזמן אנחנו מקבלים הודעות, אני באופן אישי, שרוצים שנבוא ונלמד את כל המדינות את הנושא הזה.

מה מדינת ישראל עושה במסגרת ההשתתפות שלה ב-OECD? אנחנו שותפים ב-OECD, חלק מהדוגמאות וחלק מהנושאים שם נמצאים בעקבות הערות שלנו והתייחסויות שלנו. אתם בוודאי מכירים את פס"ד גייטקו, יש שמה דוגמאות שרשות המיסים העבירה ורצתה שה-OECD ידון בהם וייתן בהם גושפנקא. מה שקורה בנושא של המחקר ופיתוח הוא דבר מאוד מעניין מבחינתנו היות ומדינת ישראל היא אחת המדינות שהנושא הזה מאוד מעניין אותן ודווקא מדינת ישראל נמצאת פה באיזשהי נקודה מעניינת, כי מצד אחד זו מדינה יחסית קטנה ואין לה שווקים גדולים, מצד שני זו מדינה שיש בה הרבה מאוד מחקר ופיתוח ומעניין מאוד איך הנושא הזה מגיע לדיון ב-OECD וכיצד זה משפיע עלינו.

במסגרת ה-OECD היו כמה תהליכים שקרו במקביל שבסופו של דבר הביאו את מדינת ישראל למקום שהיא באה ורוצה לבחון את הנושא של מרכזי המו"פ. זה התחיל בעיקר עם הנושא הזה ששינוי מודל עסקי שבאו ותיקנו את פרק 9, אחר כך הגיע כל הנושא של ה-BEPS שבאו ובעצם אמרו אנחנו רוצים למסות את הפעילות בהתאם להיכן שהיא מתקיימת ובעצם להרים את המסך מעל ההתקשרות החוזית בהסכמים אלא לבוא ולבחון את הסוגייה בהתאם לפעילות הכלכלית, הם שמים דגש רב יותר לפעילות הכלכלית. לאחר מכן וזה היה בקווי ההנחיה שתוקנו ב-2017, ולאחר מכן הפאנץ' לין היה ה-profit split תיקון של קווי ההנחיה שקשורים ב-profit split. מכאן הגענו למצב שבעקבות כל השינוי הגישה הזאת שבעצם מדינות היום רוצות לבוא ולמסות יותר על סמך הפעילות שלהם, בעצם אנחנו נמצאים פה בשאלה מהותית וחשובה ביותר, איך למסות את אותה פעילות משמעותית שקשורה במרכזי מחקר ופיתוח? כמובן יש את האגינדה בואו נאמר הישנה יותר שבאה ומכבדת את ההסכם המשפטי ויש את האגינדה החדשה שבאה ואומרות בואו נראה מהן הפונקציות בעיקר והיכן נמצאים הסיכונים כדי להביא לשם את הרווח.

מדינת ישראל בנושא הזה אני חושבת שהיא חלוצה היות והיא הראשונה שלדעתי עומדת כאן ומנסה לבוא ולבחון את הסוגייה הזאת באופן גלוי ותוך כדי שיתוף פעולה עם הקולגות שלה שגם במסגרת הדיון שאנחנו עושים כאן היום וגם במחלקה אנחנו מקיימים שולחנות עגולים שבהם אנחנו מעלים שאלות לדיון ומבקשים את התגובות של השותפים שלנו מהמשרדים שמתעסקים בנושא הזה וזאת באמת כדי להישאר עד כמה שיותר פתוחים וכמה שיותר לשמוע את הקולות מהשטח ממה שקורה.

בנושא הזה מתוך ההיכרות שלי כשאני נמצאת בקו החזית בדיוני השומה מול החברות הרבות שמקיימות פה פעילות מו"פ, אני חושבת שחשוב להדגיש את השונות הרבה שיש בין החברות האלה.

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

זאת אומרת, שכשאנחנו מנסים לבוא ולבחון את הסוגייה הזאת, לא כל תיק או לא כל חברה דומה לחברה אחרת. לכל חברה יש את המאפיינים שלה ואת הפעילות שלה, וכאן במקרה הזה חשוב לנו לבוא ולהכיר את הפעילות הזו ולטפל בה באופן שמתאים לה. מצד אחד, נראה מרכזים של מחקר ופיתוח "טיפש" מה שנקרא, שמקבל הוראות מאוד מאוד ברורות מהמטה בחו"ל ומהצד השני יש לנו כמובן פעילות שהיא קוהרנטית בישראל ורוב רובה נמצאת בישראל ודווקא חברת האם נמצאת באוף שור וכל הפעילות כמעט נמצאת בישראל. בתוך הסקאלה הזו יש הרבה מאוד חברות שאנחנו צריכים לבוא ולאפיין אותן וכל מבחן שנעשה הוא תמיד יהיה מבחן שיחטא למטרה כזו או אחרת.

אנחנו ברשות המיסים החלטנו לבוא ולפחות להוציא מקרים שהם מבחינתנו מובהקים וברורים שאלו המקרים בהם כנראה אין בעלות כלכלית על נכסים בלתי מוחשיים ולכן ההסדרים יהיו בהסדרים מעין cost plus. ומהצד השני לבוא ולהגיד מקרים אחרים שבהם נצטרך לבחון את הסוגייה בהתאם לפונקציות, לסיכונים ולנכסים שקיימים. הרבה מהחברות האלו יש בהם פעילות ייצור שקרובה לפעילות המו"פ, ישנה פעילות נוספת שמתקיימת כמו שווקים שמנסים למכור כאן בישראל. לכן, התחלנו מנקודת התחלה ואני מקווה שמכאן הדיון רק ימשיך ויתפתח ובאמת לבוא ולהגיד בואו לפחות נסכים על המקומות שאנחנו מאמינים שהסדרים של שיעורי רווחיות צריכים להתקיים, הסדרים של cost plus, וגם זאת לא קל לעשות היות ואף אחת מהמדינות למרות שהרבה מאוד מדינות קבעו באופן חד משמעי שהן מקבלות קווי הנחיה בנושא של ה-profit split ובנושא של ה-DEMPE, אף אחת מהמדינות לא יצאה עד כה עם הצהרה ברורה מתי יתקיימו הסדרים כאלו ואחרים. בנושא הזה מדינת ישראל היא חלוצה, היא באה ומקיימת איזשהו דיאלוג פתוח עם כל הגורמים וזו רק נקודת ההתחלה. יחד עם זאת, אני טוענת שאם ישנם מקומות שרוצים לבוא להסדרים של רולינגים משותפים עם מדינות אחרות או רולינגים ספציפיים כדי למנוע את בעיית אי הודאות אנחנו ערוכים לכך וזה גם אחד התנאים שהתחייבנו עליהם כלפי ארגון ה-OECD למנוע בעיות של כפל מס ולפעול בהתאם לכללים של אורך הזרוע.

אמיר ברנע

האם שלטונות המס יקבעו איזו מערכת מחירי העברה היא הגיונית כלכלית? האם אתם מתכננים להציע איזה שהוא מתווה? רואה החשבון צריך לחוות דעה על מחירי העברה? באופן מעשי, איך הגישה הזאת של מחירי העברה תבוא לידי ביטוי בממשק בין החברה לבין פקיד השומה.

עירית לאו

אני מציעה שתתנו לי ללמד קורס או סמינר אצלכם בבינתחומי בנושא של מחירי העברה. יש מדינות שבהן יש התמחות שקשורה במחירי העברה, תואר שני שקשור במחירי העברה. זה משהו שמאוד קשה

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

להסביר על רגל אחת. יש פרקטיקות, יש משרדי רואה חשבון שיש בהם מאות ואלפי עובדים שמתעסקים בזה ובוחנים את זה. מה שמעניין זה שמדינת ישראל היא המדינה הראשונה שעושה רשימה ואומרת: "טוב, זה מה שצריך לבחון". אתה יכול להסתכל על רשימה של חוזרים מקצועיים שאנחנו פרסמנו בנושא של שיווק שבה אנחנו בוחנים ואומרים על מה צריך להסתכל כשיש פעילות שיווקית מסוימת ואיך צריך לתמחר אותה. גם בנושא של המחקר ופיתוח אנחנו מתכוונים לתת על זה פרסום רחב, לא רק הנחיות כלליות כמו שאתה אומר, אלא שאלות מידתיות שיופנו אל המייצגים כדי שיוכלו לבוא ולענות עליהן.

אמיר ברנע

איך זה מסתדר על ציר הזמן? נניח שלחברה יש מערכת של מחירי העברה שהיא אימצה אותה משיקולים שונים והיא קיימת והיא דיווחה על הרווחים שלה. אתם רוצים לשאול שאלות שבגינן אולי ישתנו מחירי ההעברה – הרווח, ההוצאות של החברה וגם כנראה של כל החברות הקשורות. איך זה מסתדר ברמה הבינלאומית? אולי תסבירי, איך הדברים האלה יעשו ברמת הפרקטיקום? לא רק ברמה התיאורטית שצריך מחירי העברה צודקים או סבירים.

עירית ליאו

נקודת המוצא שלנו היא ההסכמים הבין-חברתיים. רשות המסים לא ששה לבוא ולקרוא תיגר להסכמים ולחוזים ששתי הצדדים התקשרו בהם. אנחנו מכבדים את החוזים של שני הצדדים. זאת נקודת ההתחלה. יחד עם זאת, ה-OECD בפרק D אומר דבר מאוד פשוט – אנחנו צריכים לסרטט את העסקה בהתאם לאיך שהיא התקיימה, איך ששני הצדדים קיימו את העסקה.

זאת אומרת שאם שני צדדים מקיימים עסקה ששונה במהות שלה מאיך שהם החליטו בהתחלה אז רשות המסים באה ומרימה מסך – למרות אותו הסכם, הנתונים בשטח מראים לי למשל שיש חברה ריקה באופן שור שבה מוחזק נכס בלתי מוחשי, ואותה חברה בעצם לא מקיימת שום דבר שקשור בנכס הבלתי מוחשי אני יכולה להרים מסך ולהגיד – "אוקיי, אני מסווגת את העסקה הזאת מחדש כך שהבעלות הכלכלית נמצאת במקום אחר" ולאחר מכן אני מתמחרת את העסקה באופן אחר. אנחנו מגיעים כתוצאה מכך לבעיה של כפל מס.

מדינת ישראל חתומה על אמנות עם הרבה מאוד מדינות ובדרך כלל במצב כזה מתחיל הליך של הסכמה הדדית, אנחנו עוצרים את ההליכים שלנו בבית משפט ומתחילים לנהל את אותו הליך מול אותה מדינה. בגלל שאותה מדינה ב-90% מהמקרים מאוגדת ב-OECD גם היא קיבלה על עצמה את אותן הנחיות, היא פועלת בהרמוניה כי היא גם פועלת מאותן הנחיות ומאותה גישה כלכלית. אנחנו באים ואומרים שבאותה מדינה לא היה שום דבר ולכן מדינת ישראל זכאית ליותר רווחים, אנחנו מנהלים משא ומתן ומגיעים לפתרון לגבי כפל המס, זה בעצם התהליך.

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

כשיש לנו בעיות שהן מאוד מאוד מסובכות, כשיש תאגידים מאוד מאוד גדולים, הם פונים להליך של הסכמה בילטרלית – רולינג בילטרלי. הם קוראים למדינת ישראל יחד עם מדינות אחרות ואומרים – "תחליטו איך אתן מחלקות את העוגה" כדי שלא נגיע למצב של כפל מס.

ניר ג'אנה

קודם כל תודה רבה שהזמנתם אותי. אני חושב שתפיסת העולם שלנו היא אינטגרציה של כל מה ששמענו כאן. אני חושב שמה שאנחנו שומעים כאן זה שילוב של עולם האקדמיה, שעשה קפיצת דרך משמעותית בשנים האחרונות, לבין עולם הפרקטיקה שצריך להכיל את הדהירה המסוימת הזאת שקיימת בארצות הברית, אירופה וגם במדינות עצמן. לבוא ולעשות את הדברים בפועל. כשאני מסתכל על זה מנקודת ראות של חברה אמריקאית כמו שלנו, אני רוצה קודם כל להתייחס לפערים שבין מיסוי החברות לבין מיסוי העובדים כפי שהוצגו קודם לכן. הרבה מאוד מפעילות המו"פ בארץ עדיין כפופה לחוק עידוד השקעות הון. המדינה עודדה את החברות האלו לבוא ולפעול בארץ, בתקופות מסוימות אפילו תחת פטור מוחלט. היום זה כבר שיעורי מס יותר גבוהים אך עדיין מוטבים במסגרת המפעל המועדף כך שעדיין יצרו פה הטבות במישור החברה לעומת המיסוי ברמת העובדים. קחו בחשבון שהסקטור הזה של ההייטק נמצא בשיעורי המס הגבוהים ביותר ואף עשויים להמצא בו הרבה מאוד עובדים שכפופים גם למס יסף. לעשות השוואה בין שני אלו זה קצת לחטוא לאבולוציה של כל התעשייה הזאת. אני לא אומר בואו נעלה את מס החברות של החברות שעוסקות במו"פ אבל צריך לקחת בחשבון שזאת אנומליה שנוצרה מלכתחילה. כמובן שכחברות כאלו יחלקו דיבידנדים, אנחנו נראה סגירה מסוימת של הפערים.

דבר נוסף שאני רוצה לציין זה שחלק מהחברות הרב לאומיות לא עוסקות רק בפעילות אחת בישראל. חלק מהחברות האלו עוסקות בפעילות של פיתוח, שיווק, ייצור ודברים נוספים. אנחנו במשחק הזה של צודק מול חכם צריכים בסוף להסתכל על ה-"באלנס" כי בסוף יכול לקרות מצב שאנחנו נבוא ונגיד שערכה בשרשרת המזון של פעילות מסוימת הוא גבוה יותר ונלחם על זה עד חורמה, ונלך למשל על חלוקת רווח במקום קוסט פלוס, נעלה את הרווחים מאותה פעילות מ-10% היום לנניח 20% מחר בבוקר, אך אז תבוא רשות המס מהמדינה האחרת ותגיד שבסוף סכום חלקיו של המעגל מסתכמים לאותו ערך, מעין משחק סכום אפס. אתם רוצים להעלות את חלוקת הרווח בפונקציה אחת? בבקשה, אבל בואו תורידו את ערך הרווח בשיווק, בייצור וכו' כי בסוף הכל צריך לסתכם למבנה העוגה הכוללת. שכרנו יכול להיות בהפסדנו. תמיד צריך להסתכל על התמונה הכוללת, על תמונת המאקרו.

דבר אחרון, במרכזי הפיתוח של חברות רב לאומיות גדולות לא מתבצע פיתוח של מוצר אחד. כלומר, אם תיקחו למשל את אינטל בחיפה תראו שיש שם הרבה פעילויות עסקיות שונות, חלקן עשויות להניב רווח תאגידי וחלקן לא. אם נרצה לבוא ולפתוח את הנושא זה ולבחון את פונקציות הסיכונים וכיוצא בזה, נראה שאין פה אמת אחת ואחת יחידה שאפשר להשיט על כל החברה. יכול להיות שאם נקח

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

פעילות אחת ונעשה עליה profit split זה יהיה יותר מתאים ויותר צודק אבל כשניישים את זה על כל השאר יתכן ונראה שוב ששכרנו בהפסדנו. דווקא אותה שיטה פשוטה יחסית שאומרת להסתכל על כל הפעילות כמקשה אחת ונשים עליה מחיר מקובל אחד, אולי לא הכי מדויקת ברמה האקדמאית, אולי היה אפשר לעשות אותה טיפה אחרת, אבל היא בסופו של דבר הנכונה והחכמה ביותר ליישום. אני חושב שחוכמה מול הצדק הוא הדבר שצריך לבוא ולשחק כאן.

צריך לזכור שאינטל היא כמובן לא חברה שהפעילות שלה היא רק בין מדינת ישראל לבין ארצות הברית. פעילויות כמו שקורות כאן בישראל קורות גם באירופה, באסיה ובדרום אמריקה. בסופו של דבר כל מהלך של משא ומתן בין רשות המסים לחברה שכמונו היא למעשה בעלת השלכות רחב שמשחקות לכל הקבוצה. חברת האם תבוא ותגייד – איך אני יכולה לעשות שיטה א' מול מדינה א' ושיטה ב' מול מדינה ב'? אמר שרון בצדק – אנחנו כבר היום נמצאים בכאוס לא נורמלי, שכל העולם רוצה את ליטרת הבשר שלו. האמריקאים רוצים את המס המינימלי שלהם דרך הרפורמה, ה OECD דרך כיוונים של Pillar 1 / Pillar 2 והאחר אומר אני רוצה משם. אני לא צריך לספר לכם כמה מדינות אגרסיביות יושבות באסיה ועושות את המלחמות שלהן על קניין רוחני וערך מהנדס. אנחנו נכנס כאן בסוף למגדל בבל שאני לא בטוח שהחלקים שלו בסוף יצרו את המרבד השלם.

לכן אני מאוד בעד, למרות שהמודל הישראלי הוא לרוץ קדימה ולהסתער, לחכות ולראות לאן הדברים מתכנסים ואיך זה נפתר בין ה-OECD לארצות הברית והגושים הגדולים האחרים. אני חושב שחשוב לראות גם מה יקרה עם ממשל ביידן עכשיו. עברנו רפורמה אדירה ב-2018 שזעזעה מאוד את המיסוי הבינלאומי בכל מה שקשור לחלוקת הרווחים. אנחנו יודעים שעלולים לבוא שינויים נוספים. בואו נמתין ונראה, לא נכון יהיה לרוץ ולעשות שינוי לוקאלי מבלי לראות את התמונה הכוללת כי אנחנו עלולים להכנס לכאן למצב נוראי של חלוציות דווקא מהכיוון הלא נכון. יש פה חשש אמיתי, זה הופיע בשקף של רולנד ואני מזדהה עם זה, שישמו אותנו על "מיוט" בצורה כזאת או אחרת. אנחנו לא רוצים לכרות את הענף שעליו אנחנו יושבים.

מיכאל בריקר

בוקר טוב. תודה שהזמנתם אותי לדבר. אני לגמרי מסכים עם הסקירה של שרון לאן העולם הולך ואיפה הוא נמצא. צריך להיזכר לרגע בתמונה הגדולה. התמונה הגדולה היא שלחברה גדולה, שרובן בישראל לפחות מגיעות מארצות הברית, יש בחירה איפה היא מקימה את הפעילות שלה. יש לה גם הרבה מאוד לחצים מה-5 השנים האחרונות, עקרון שרשרת הערך, significant people function שלשם רוצים להביא את הרווחים, מס מינימום שארצות הברית התחילה אותו ואם ביידן יעלה אותו ל-21% יש שאלה גם כמה אטרקטיבית ישראל עם חוק עידוד השקעות הון תשאר, Pillar 2 שעושה אותו דבר עבור מדינות אחרות.

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

צריך לזכור שרוב החברות לא מתכננות מס יותר באופן אגרסיבי. זה לא שהן לא רוצות לחסוך מס יותר אבל הן לא עושות דברים אגרסיביים שעשו לפני 10 או 20 שנה, הן בסך הכל רוצות להימנע מכפל מס. כפל מס נוצר כשמדינה אחת באה ואומרת – "אני רוצה" ומדינה אחרת גם רוצה, ואז צריכים לבוא לראות מה הכללים אומרים. היה איזה שופט בריטי שאמר: "it's sometimes refreshing to look at the law" אנסי אנסה קצת להכנס לכללים, קצת, כי אנחנו לא רוצים להכנס לשיחה טכנית.

אבל לפני שאני נכנס לכללים, אני רוצה להגיד שלהיות חלוץ לפני המכנה כמו שעירית אמרה, לפעמים אנחנו מאבדים את המחנה. צריך לדעת גם לבחור את המחנה. המדינות שמתחרות איתנו זה לא הודו, ששם הרבה חברות אמריקאיות שמות את ישראל באותו מקום כמו הודו בנושאי מסים, שזה לא מקום טוב להיות בו. המדינות שאנחנו רוצות להתחרות איתה זה אירלנד. אירלנד זאת מדינה ששיעור המס בה קבוע כבר 15 שנה והוא ישאר קבוע עד 2027. אירלנד זאת מדינה שכשיש בעיות עם האיחוד האירופי היא יחד עם אפל ולא נגד אפל ומדינה שנוצרות בה הרבה מאוד משרות וגם משלמים בה לא מעט מסים.

לגופו של עניין, לגבי מרכזי הפיתוח. כשמדברים על שיטת ה-profit split יש בסך הכל שלושה שלבים – האם זאת השיטה המתאימה ביותר? מה הוא הרווח? ומה היא נוסחת החלוקה. אנחנו באיזה שהוא מקום לא עברנו את שאלת הסף – האם זאת השיטה המתאימה ביותר. ראיתי את השקפים של רולנד, שאני חושב שהם שקפים טובים, שמראים איזה חברות לא אמרות ליפול בתוך ה-profit split ובאיזה חברות עולות השאלות. הבעיה היא שחברות מחפשות ודאות, הן לא רוצות להיות בסיטואציה שהחברה צריכה לשאול את עצמה אם יש לה בעיה או אין לה בעיה. בין אם זה חברה רב-לאומית גדולה שיש לה מרכז בארץ ובין אם זאת חברה צומחת שאולי חלק מהמנהלים וה-IP שלה בארצות הברית ורוצים למכור אותה אבל אי אפשר לעשות את עסקה כי בבדיקת נאותות נתקעים כי לא יודעים כל כך מה יהיה הסיכון פה. צריך לקחת את הדברים האלה בחשבון כשמנסים לבנות כל מיני כללים.

רוב החברות שמגיעות לפה הן מארצות הברית. אם דיברנו קודם על חכם וצודק, זה משהו חכם ללכת ולדבר עם האמריקאים ולנסות לגבש איתם הסכמה על מה, איך ולמה, במקום שנלך לעשרות הליכי הסכמה הדדית כמו שעירית מציעה, שכל אחד מהם יכול לקחת שנתיים או שלוש, וגם לא מובטחת בו הסכמה כי מדינת ישראל כזכור לא הסכימה לברורות חובה ב-MLI בתיקונים לאמנות המס. זה לא דבר פרקטי לחברות להשקיע הרבה מאוד כסף בדיונים בהסכמות הדדיות או בדיונים בבית משפט, עד כמה שאני שמח להיות חלק מזה.

כשאנחנו מדברים על profit split כל הזמן מדברים על dempe ועל איפה הפעילויות אבל זה לא מתחיל משם. אנחנו לא מתחילים בפרק 2 או בפרק 6 בהנחיות ה-OECD, אנחנו מתחילים בדרך כלל בפרק מספר אחת. בפרק מספק אחת יש את העקרונות של איך עושים בחינה השוואתית ואיך מגיעים לשיטות האלה בכלל. מדברים בהחלט על functions אבל מדברים גם על risks. כשמדברים על risks

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

מדברים על שליטה בסיכון, נשיאה בסיכון ויכולת נשיאה בסיכון. החוזים הם חשובים והתנהגות הצדדים לפי החוזים היא גם חשובה. רק כשלא מתנהגים לפי החוזים והחוזים אומרים משהו שלא מסתדר, אז אולי צריכים לפתוח את זה. אם החוזים אומרים משהו והצדדים מתנהגים לפי החוזה אז לכאורה לא צריך לפתוח את זה. הבעיה בשטח זה שכל פעם שעושים ביקורת לחברה רב לאומית פותחים את זה. אומרים לחברה – בעצם יש לי דעה אחרת ובעצם הניירות שלכם, ה-studies המפורסמים, אני לא מקבל אותם וגם אני לא צריך להכין משהו משלי.

אם הולכים לפרק אחת בהנחיות ה-OECD ומסתכלים על הבחינה של אצל מי נמצא הסיכון מדברים על שאלות כמו איפה מתקבלות ההחלטות האסטרטגיות, איפה המנהלים, מי קובע את המטרות, מי קובע את התקציב, מי בוחן את השגת המטרות אל מול התקציב, מי מחליט את כל ההחלטות האלה. בחברות הרב לאומיות זה כמובן לא נמצא בישראל ואם אנחנו רוצים משהו קצת טכני, אז אם נסתכל על פסקה 1.83 יש שם דוגמא שהיא מייצגת את רב החברות הרב-לאומיות שעובדות בישראל ובדוגמא הזאת די ברור, כשמחברים את זה לפסקה 1.101, שאין זכות לרווח שיורי בישראל. זה היה מאוד עוזר אם היינו מקבלים את זה כנקודת פתיחה.

אנחנו יכולים לנתח את ההנחיות האלה, ואני חושב שכמו ששרון אמר, תהיה עוד הרבה כתיבה על זה. לי חשוב להגיד שזה היה טוב אם לא היינו ממצאים את הגלגל כל פעם מחדש, זה היה טוב שבשבע של פרשת משפטים נלך לפי משפטים ולא רק לפי מה שנראה לנו בסדר, וזה שיש פעילויות חשובות בישראל שעיקרן פיתוח לא בהכרח אומר שמגיע לנו יותר. אתם מזכירים לי תמיד שבבית המשפט העליון בפס"ד קונטירה הכניסו את האופציות לקוסט אבל אמרו גם ש-7.5% על R&D זה בסדר, וגם אתם הרגשתם עם זה בנח. אז פתאום בגלל שיצא איזה פרק ב-2018 אז צריך להפוך את הכל?

אם יש חברות בחוץ שאין בהן כלום, שאין בהן substance, אז ברור שאתם צריכים להתערב, זאת לא השאלה. השאלה היא לגבי חברות שיש בהן לא מעט מחוץ לישראל ויש בהן גם מפתחים בישראל, האם שם צריך להפוך את הכל או לבוא ולהגיד באיזה סעיף – "אוקיי קוסט + 7.5% נראה לנו קצת מדי בעולם החדש או במילים של רולנד - "זה נראה לנו עלוב", אז אולי זה צריך להיות 12.5% וניתן לכולם לחזור הביתה בשלום בלי יותר מדי שומות ודיונים.

פרופסור אמיר ברנע ביקש ממני לדבר גם על הנושא של פרמיית שליטה. אתייחס לזה בקצרה, תודה לאייל גונן וליאור קרסיק שעזרו לי בחשיבה ובניתוחים שעשיתי במאמר הזה וגם בנתונים הכלכליים כי אני עו"ד ולא כלכלן. יש אמירה בחוזר שינוי מבני עסקי וגם בהערכות שווי בנושא זה שהיות ונרכשו 100% מהחברה אז אין פרמיית שליטה. נדמה לי שיש פה איזה שהיא אי הבנה ואני אנסה לתקן אותה.

שליטה זה לא קשור לניצול ולעושה המיעוט. שליטה זה נכס בפני עצמו. אני אנסה להראות למה אני חושב את זה. קודם כל לא רק אני חושב את זה, מה זה "שליטה" כתוב בחוק ניירות ערך וכתוב גם בחוק החברות שמאמץ את ההגדרה הזאת. בית המשפט העליון בכמה וכמה פסקי דין שלא קשורים

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

למסים מתייחס לנושא הזה של שליטה ופרמיית שליטה, והוא מסביר ששליטה זה נכס אחר שלא שייך לחברה. זה נכס של בעלי המניות וזה נכון גם כמובן לכל ניתוח כלכלי לצורכי מס. אין סיבה שבמסים תהיה תיאוריה אחרת מאשר התיאוריה שקיימת בדיני ניירות ערך ודיני חברות.

היתרונות הפרטיים האלה של השליטה, וזאת נדמה לי התיאוריה הישנה שעליה מסתמכת רשות המסים, זה לא מהות השליטה. זה לא משתנה בין חברה ציבורית לבין חברה פרטית. שליטה זאת "היכולת לכוון את פעילויות התאגיד", ככה כתוב בסעיף 1 גם בחוק ניירות ערך וגם בחוק החברות. בית המשפט העליון מנתח את זה ואומר שיש גם פרמיית שליטה שלא קשורה לנכסים, היא בגלל השליטה.

יש גם מחקרים אמפיריים. הולכים ובודקים מה זאת פרמיה רכישה, שזאת לא פרמיית השליטה, ורואים שפרמיית רכישה משלמים גם רוכשים שהם לא אסטרטגים, כאלה שאין להם סינרגיות עם החברה, כמו private equities למיניהם. אם מנתחים אז רואים שיש פרמיה כזאת שהיא בין נגיד 25% ל-40% תלוי ביום, תלוי בשנה, שמישהו מוכן לשלם על רכישת 100% מחברה, גם אם אין לו סינרגיות איתה.

בפסקי הדין של המסים יש לנו שופט אחד שבשני פסקי דין התייחס לזה באמרות אגב. הוא אומר "פרמיית השליטה מחוץ לקופסא". יש גם אמירה באיזה פסק דין עליון, שעניינו בכלל במס שבת, שצריך לחשוב על פרמיית שליטה בהשוואה בין שווי נכסים לשווי מניות. יש פסיקה אמריקאית בעניין של שניים מפורסמים Philips Morris ו-DHL, שנשמכים גם על הרבה פסקי דין אחרים, שמספרים ששליטה זה נכס נפרד. לבסוף, יש בשומות של מס הכנסה הרבה פעמים אמירה "אנחנו נשמכים על כל מיני דוגמאות של ה-OECD" דוגמא 23 - שום ערך לא הולך לאיבוד. הלכנו וחיפשנו את הטיוטות הקודמות של הדוגמא הזאת וגילינו שזה לא בדיוק ככה. אם מסתכלים על השוואת המלל בדוגמאות האלה מבינים שלא לזה הייתה הכוונה וגם מחיר הרכישה של המניות הוא לא אוטומטית מחיר הרכישה של הנכסים אלא הוא אינדיקציה, וזה אומר שאפשר להוריד ממנה דברים ולהוסיף לה דברים.

אמיר ברנע

לא הבנתי מדוע אתה מציג את הנושא של שליטה בנפרד מהנושא של מחירי העברה. אם הבנתי נכון, במדרג הזה של העסקה בין החברה הישראלית לבין החברה הבינלאומית, במקרה הקיצוני אומרים שזאת עסקה הונית, ובמקרה ביניים אומרים שזאת עסקה שמטופלת דרך מחירי העברה. אולי אני טועה בהבנה הזאת, אבל מדברים על מנעד במערכת היחסים הכלכלית בין החברה הישראלית לבין החברה הבינלאומית שהיא הבעלים שלה.

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

מיכאל בריקר

אתה לא טועה. זה בוודאי חלק ממחירי העברה אבל זה רק אזור אחר. מה שאתה אומר, ואולי אני גם אחבר את זה, לגישת רשות המסים רוצים עכשיו להפעיל profit split על הרבה מאוד חברות או לפחות לחשוב על זה, שבעצם נרכשו על ידי חברות רב לאומיות. לפעמים, או הרבה פעמים, הוציאו להם את ה-IP, עשו להם הערכת שווי או בשומות, לפי כמעט מלוא שווי החברה שנרכשה והשאירו מינוס של אולי 50 אנשים ועשו עליהם cost plus והורידו את זה מהמחיר. אותם 50 אנשים שנשארו פה הם פתאום האנשים של ה-profit split. כשהיה צריך לקבוע את המחיר ל-IP ולהוציא את ה-IP אז המחיר לא לקח בחשבון שאולי היה צריך להוריד ממנו לא 20 מיליון אלא 200 מיליון לפי השיטה הזו. מה שמפריע פה זה שמדברים משני הצדדים של הפה.

שלומי שוב

יכול להיות שבמקרה האחרון שציינת אולי מבחינת רשות המסים זה לא יעבור את הגבול של הקוסט פלוס, אולי עוד מעט נשמע תגובה של רשות המסים על זה.

רם לוי

תודה שהזמנתם אותי. אני רוצה להתמקד בהיבטים של הערכת השווי והדילמות שעולות לי במספר תיקים שבהם בחנתי את כל הסוגיות האלה של שינוי מבנה עסקי. אני רואה שכרוחב החזית תמיד בכל התיקים האלה מופיעות מה שנקרא "פרמיות סל" כאלה של שליטה, סינרגיה וקללת המנצח, ואז אני תמיד שואל את עצמי האם נגמרו הטיועונים הספציפיים במקרה הזה.

כשאנחנו מדברים פה על עסקאות שנרכשו 100% ממניות החברה יש באמת שאלה האם שולם פה ערך ספציפי עבור שליטה. אני חושב שלא, ולא כי אני חכם גדול או כי עשיתי מחקר, אני הולך לפרקטיקה, ודובר פה להשוות למקרים אחרים ומצבים אחרים. אנחנו כמעריכי שווי מלווים הרבה מאוד חברות כל הזמן, אנחנו עושים שיטות של הערכות שווי כמו DCF מכפיל וכדומה, מעולם לא קרה לי, ויתקן אותי אמיר או מעריך שווי אחר שנמצא פה בפורום, שיצא לי ב-DCF ששווי החברה הוא 100 ובאתי לדירקטוריון החברה ואמרתי להם – "אני ממליץ לכם לשלם עוד 20 או עוד 30 כי אתם שולטים בנכס".

הערכות השווי נעשות תחת הנחה של רציונאליות ואופטימליות של תזרימי המזומנים תחת ניהול מיטבי, ואם ההנחה הזאת מתקיימת ואותו רוכש לא "עף על עצמו" וחושב שיש לו ערכי ניהול תוספתיים, שונים, ייחודיים, מאשר כל מנהל אחר בשוק, אז לכאורה הוא לא אמור לשלם עבור הזכות להנהיג כי בסוף הוא נהנה מהזכות הזאת דרך החלק היחסי שלו בדיבידנד ולא יותר. למעט, ועל זה מדברים המודלים של אומדן פרמיית השליטה, היכולת שלך להשיג טובות הנאה מהדבר הזה. כלומר,

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

אם אתה לא יכול להסיט תשלומים אליך או לעשות עסקאות שיכולות להטיב איתך, לכאורה אין לך רציונל כלכלי לשלם ערך עבור פרמיית השליטה.

בוא ניקח את זה יותר רחוק, קניתי נכס, קניתי ציוד או מכונה, אני שולט על דרך התפעול שלה, האם דקה אחרי אני אפחית אותה כי במחקר מסוים אמרו ש-10% משווי הנכס משויך לפרמיית שליטה. הייתם מבינים מה קורה בחשבונאות בהקשר הזה?

גם אתה שלומי יכול להעיד שבעבודות PPA כשנרכש 100% לא מייחסים פרמיית שליטה, כשנרכש בין 51%-ל-100% אז כן נותנים איזה שהוא ערך למרכיב השליטה. גם החשבונאות, שמתייחסת לשווי הכלכלי של הנכסים שנרכשו, לא לוקחת את מרכיב השליטה בחשבון ב-PPA ובצירופי עסקים.

שלומי שוב

זה הכל שאלה של הגדרות. לכאורה זה משהו שקיים בתוך המוניטין. זה בתוך מסגרת ה-DCF שציננת.

רם לוי

הוא יושב בתוך המוניטין אבל הוא לא ערך נפרד.

שלומי שוב

זה בדיוק העניין. הקושי פה הוא בזה שזה הכל שאלה שאיך אתה מגדיר. עובדה שהחשבונאות הגיעה למסקנה, ואתם יודעים שאני חסיד של החשבונאות, שהיא לא יודעת להגדיר את הרכיבים האלה. אם היא יודעת להגדיר אותם ולהפריד אותם היא הייתה מייחסת את זה כנכס לא מוחשי מזוהה. בגלל שהיא לא יודעת אז הכל למעשה נכנס לתוך המוניטין. לכן הדיונים הם יותר מורכבים. יכול להיות שאנחנו מדברים על אותו דבר אבל מתווכחים בנינו.

אמיר ברנע

רמי אני חשבתי בדיוק כמוך, וככה לימדנו שנים, ששליטה נבנית על חשבון מיעוט או בעלי מניות על חשבון נושים, שזה חלק מהספרות, ה-text book שלנו. כך חשבתי עד שלא הכרתי חברה רב-לאומית. בחברה רב-לאומית הנושא של הפריסה הגיאוגרפית ופונקציית הייצור שינו לי את ההבנה הזאת. פתאום מתברר שרק ב-100% ניתן להשתמש בידע הזה באופן מלא, בלי מגבלה, אולי גם להשביט אותו. אבל אם יש לי מיעוט של אפילו חצי אחוז איני יכול לעשות זאת או שזה מאוד יקר ולכן אני משלם פרמיה על ה-100%. מה התפיסה הנכונה לגבי מרכיבי פרמיית שליטה, האם רק ביחסי רוב מיעוט או בעלי מניות ונושים, או גם מעבר לזה בחברה רב לאומית. חברה משלמת פרמיה כדי לרכוש 100% מהמניות על מנת לנצל זאת כחלק ממערך הייצור הרב לאומי שלה.

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

רם לוי

צריך לזכור שצריך להסתכל מעבר לטענה הגנרית שיש פה פרמיית שליטה, צריך לבחון ספציפית. גם שמואל בורנשטיין בפסק הדין שלו בהערת האגב שלו בנושא "פרמיית השליטה" אמר שזה לא משהו אוטומטית מאליו שאתה מוריד את פרמיית השליטה כי הסתמכת על איזה מחקר שבארצות הברית בשנות ה-70 פרמיית השליטה בעסקאות הייתה 20 או 30 אחוז. אתה צריך להראות שפרמיית השליטה באמת שולמה על ידי הרוכש, אתה צריך להראות שאין רוכשים פוטנציאלים נוספים שהיו מוכנים לשלם פרמיית שליטה כזאת ואתה צריך להראות תימוכין לא בדיעבד אלא מלכתחילה. אני שואל אותך אמיר, האם כשחברה בין לאומית מנהלת משא ומתן לרכישת חברה מקומית בישראל, האם הגיוני שהיא תהיה מוכנה לתת ערך עודף על שליטה בגין החברה שהיא רוכשת, אני חושב שההיגיון הכלכלי אומר שלא. זה משא ומתן בין קונה מרצון למוכר מרצון, היא לא תשלם בגין יתרונות ניהוליים ספציפיים שייחודיים רק לה.

נדב נגר

אני לא אחזור על כל התודות, אבל תודה על השיח. כסיכום לכל הדברים חשוב שכולנו נבין שהדיון הזה הוא סימפטום לבעיה שהצגנו אותה אני חושב בשקפים. יש פה בעיה כלכלית ולא מיסוית, אנחנו כרשות מיסים באים ומציפים את הדבר הזה כי אנחנו בסוף כמדינה בעלי אינטרס פה. יש כאן בעיה כלכלית שבמקרה הקל היא אולי מהווה תחרות על המס.

הבעיה הכלכלית היא שיש פה ערך ורווח שמופק בישראל אבל בסופו של דבר הדבר הזה משתקף בנתונים מבחינה עסקית וכלכלית, כמו אחרון קבלני המשנה. הדיון מתרכז בתשואה על ההון, שבמקרה הזה הוא אנושי, שהיא מאוד מאוד נמוכה ולכן היה חשוב לנו להתחיל את השיחה פה לפני שאנחנו יוצאים לדיון המקצועי של הסבבים חוזרים וכו'. אם תתעמקו בשקפים, ואפשר להעביר אותם לאחר מכן, בהם לקחנו את היחס בין תשלומי מס החברות לתשלום על השכר, הדבר הזה מנטרל את כל חוקי העידוד והטבות המס שאנחנו נותנים, רואים שם מכפילים, שבעולם של תשואה על ההון האנושי, שהם מאוד מאוד נמוכים. נכנסתי בשביל הספורט לדוחות של חברות ציבוריות שכל עיסוקן זה כח אדם והם מגיעים לתשואות הרבה יותר גבוהות. זה הדיון הכלכלי, זה הדיון ברמת השווי ההוגן, שאנחנו כמדינה וכל מי שחי פה, צריך שנשים לב אליו. אני בטוח שכל אחד מהאנשים שנמצאים פה בפורום, מנהלים חברות, שותפים בפירמות, לא היו מוכנים שהתשואה על ההון המאוד מיוחד שיש להם בפירמות ובחברות תהיה כה נמוכה. אני אחזור שוב לעניין של הסימפטום-בסופו של דבר אנחנו מדברים פה על קשת של מקרים. המטרה שלנו בסופו של דבר זה לא לנהל את הדיון על profit split, זה קצה אחד של הקשת, אנחנו רוצים לטפל בכלכלה ובמה שמגיע לישראל. המטרה שלנו זה להציף פה את המצב הכלכלי ולטפל פה בכל הטווחים שנמצאים באמצע ובתמחור היחסית נמוך שיש בנושא

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

הזה, וראיתם את המספרים. profit split), ואני מסכים עם האמירות של חלק מהאנשים, שאולי עדיף להיות חכם ולא צודק, זה חלק מאותם מקרי קצה.

בנושא של חברות רב לאומיות שרוכשות חברות ישראליות ומוציאות את ה-IP בשווי, אפילו לעיתים גם לאחר שומות והסכמות. אנחנו מקבלים את זה, זה גם יקבל ביטוי במסגרת טיוטת החוזר. חשוב להבין שאנחנו לא באים עם אג'נדה שכל ה-IP שמסתובב בעולם הוא של ישראל או שכל חברה רב לאומית שפותחת פה מרכז אז יש לנו זכות בעלות על ה-IP, זה לא הדיון, הדיון מבחינתנו הוא כלכלי והוגן. אנחנו לא רוצים להיות מרכזי מו"פ "טיפשים", אנחנו כן רוצים לעודד את הכלכלה ושיהיו פה אנשי מפתח אבל בבד בבד לקבל את התמורה שאותה הון אנושי אמור להיות מתוגמל עליו.

אסור כמובן לשכוח את חברות הצמיחה שנמצאות כאן בישראל. אין ספק שמשם זה עלות וראיתן את הנתונים שאותם תאגידים רב לאומיים מגיעים לפה ושהתשלום המס מאוד מאוד נמוך יחסית להוצאות שלהם ובהגדרה, חסכון בעלויות כאמור - מיקר את אותו הון אנושי שכן אותן חברות יכולות לשלם יותר על אותו הון אנושי בשכר. אתם יודעים כמה מחסור במהנדסים יש בישראל. זה גורם לבעיות אצל אותן חברות צמיחה שאנחנו מעודדים אותן פה בישראל. צריך להסתכל על התמונה היותר רחבה – אי אפשר לבוא ולהתחרות על המס כי בסופו של דבר זה פוגע בכלכלה הישראלית ופוגע בכולנו. זה הדיון שאנחנו מנהלים.

שלום סופר

אנחנו מדברים פה הרבה על רווחים ועל שווים. צריך לזכור שפעילות IP היא פעילות מאוד מאוד מסוכנת והרבה פעמים יש גם הפסדים מאוד גדולים. למטבע יש שני צדדים. כמו שרשות המסים רוצה הרבה פעמים חלק ברווחים, צריך לזכור שהרבה פעמים החברות האלה מפסידות הרבה מאוד כסף. צריך לקחת גם את זה בחשבון.

צבי וינר¹

בהערכת שווי נכסים בדרך כלל מסתכלים על שימוש אופטימלי באותם הנכסים. כך למשל, בהערכת שווי של מטוס מסתכלים עליו כמטוס שיכול להטיס נוסעים ולהביא רווחים ולא לפי משקל המתכת שיש בו. כמובן שיכול להיות מטוס שלא ניתן להשתמש בו ואז השווי שלו יהיה לפי ערך המתכת.

מצב דומה קיים במה שקרוי פרמיית שליטה. במצב האידאלי פרמיית שליטה לא קיימת. אך במקרה של חברה שיש בה חילוקי דעות בין בעליה או קושי אחר בניהולה עלול להיווצר חיסרון שנובע מחוסר שליטה ע"י גורם אופטימלי. לכן, פרמיית שליטה לא קיימת כערך עצמאי אך יכולה להיות נוכחת

¹ התווסף לאחר הדיון

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

בעסקה שכתוצאה ממנה יש שיפור משמעותי ביכולות ניהוליות. מצב דומה עלול להיווצר כאשר חברה בינלאומית רוכשת חברה ישראלית וכתוצאה מכך נפתחות הזדמנויות ניהוליות חדשות שלא היו קיימות קודם כולל נגישות לשווקים, לקניין רוחני או ליתרונות מס כאלה ואחרים. בשורה תחתונה, פרמיית שליטה היא לא נכס עצמאי אלא העדר פגם כזה או אחר.

שלומי שוב

תודה לרשות המסים שהשתתפה כאן בדיון באופן מאוד אקטיבי ואני חושב שזה ראוי שרגולטור יבצע השתתפות כזאת עוד לפני שהוא מפרסם את הנייר שלו. אין ספק שזה נושא שהוא מורכב, הדברים שצוינו פה חשובים, אני חושב שהנימוקים לכאן ולכאן הועלו פה היטב היום. לדעתי הנושא של השווי שנמצא יותר ליבת הפעילות שלנו כפורום שווי הוגן הוא גם הנושא הקריטי כאן. תחשבו שוב על ההגדרה הזאת שאמרתי בנושא של שווי הוגן – ההבחנה הזאת בין משתתף שוק לבין משתתף ספציפי שזה משהו שמאוד יכול לעזור להפריד את ה"רעשים" מהשווי של ה-IP.

אני מסכים גם עם אמיר שגם אם מחליטים שה-FAR נמצא פה בארץ אז הסוגיה הופכת להיות התמלוגים הראויים או חלוקת רווחים בסופו של דבר זאת גם שאלה של שווי, כלומר זאת נגזרת של כמה שווי מייחסים לזה. במילים אחרות, ההחלטה על המיקום הגיאוגרפי של ה-FAR היא בינארית/דיכוטומית אבל החיים יותר מורכבים מזה ויש סקאלה – מן הסתם בין אם המיסוי הוא דרך רווח הון ולבין אם המיסוי הוא דרך תמלוגים/הקצאת רווחים הבסיס שלו צריך להיות דומה.

אנחנו מודים לכולם שהייתם איתנו בבוקר זה, זה היה דיון חשוב ברמה של הכלכלה של המדינה. זה ברור שיש הרבה דברים שלא תלויים בנו אבל לפחות אנחנו דנים בהם וזאת התרומה שלנו כאקדמיה.

פורום שווי הוגן - FVF - Fair Value Forum

על הפורום:

מטרת "פורום שווי הוגן" (Fair Value Forum (FVF), הפועל במסגרת התכנית בחשבונאות של בית ספר אריסון למנהל עסקים במרכז הבינתחומי הרצליה, היא לתרום לאיכות המידע בשוק ההון, ולייצר שיח מקצועי פורה בנושא. הפורום שמקיים מפגש חודשי, משמש קבוצת חשיבה שמייצרת דיוני עומק בסוגיות שנמצאות על סדר היום ומשמש פלטפורמה לשיתוף ידע, זיהוי בעיות, תהליכים ומגמות וכ- Best Practices למדווחים, לרואי החשבון ולמשקיעים.

הפורום, בייסודם של פרופ' אמיר ברנע, הדיקן המייסד של בית ספר אריסון למנהל עסקים, ורו"ח שלומי שוב, ראש תכנית חשבונאות וסגן דיקן, בית ספר אריסון למנהל עסקים, כולל מומחים מובילים מהאקדמיה ומהפרקטיקה בתחומי החשבונאות הפיננסית, הכלכלה והמימון וכן משתתפים בו נציגים של מדווחים, אנליסטים וגופי הרגולציה הפיננסית בישראל וחיבור בין תחומי הידע השונים.

סיכומי הדיונים שמתפרסמים לציבור הרחב מבוצעים על ידי הצוות המקצועי של הפורום המורכב מבוגרים מצטיינים של התכנית בחשבונאות.

אתר הפורום: www.fvf.org.il